

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА**

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ПЕДАГОГІКИ СПОРТУ

Галуцький Вадим Юрійович

студент групи ФВм-1-24-1.4д

**ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА
(СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»)
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти

другого (магістерського) рівня

зі спеціальності 017 – Фізична культура і спорт

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри фізичного
виховання і педагогіки спорту

Олена Тімашева

Науковий керівник:

Олена Тімашева,
кандидат наук з фізичного
виховання і спорту, доцент

Протокол засідання кафедри №17
«14» листопада 2025 р.

Київ 2025

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО.....	7
1.1 Цифровізація освіти: світові та українські тенденції	7
1.2 Роль викладача у сучасному цифровому освітньому середовищі..	9
1.3 Цифрові компетентності викладачів фізичної культури	14
Висновок до розділу I.....	18
РОЗДІЛ II. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	20
2.1 Методи дослідження.....	20
2.1.1 Аналіз даних спеціальної літератури з проблеми дослідження.....	20
2.1.2 Емпіричні та математичні методи дослідження	21
2.2 Організація дослідження.....	21
РОЗДІЛ III. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА РІВЕНЬ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО	22
3.1 Аналіз рівня сформованості цифрових компетентностей викладачів.....	22
3.2 Використання цифрових технологій у навчальному процесі з фізичної культури	26
3.3 Вплив цифрових технологій на професійну діяльність викладача (методична, організаційна, наукова складова)	38
Висновки до розділу III.....	40
РОЗДІЛ IV. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО	43
4.1. Порівняння отриманих результатів із даними інших досліджень.....	43

4.2.	Практичне значення виявлених тенденцій для діяльності викладача ЗВО (спеціальність «Фізична культура і спорт»)	45
4.3.	Тенденції застосування цифрових технологій викладачами ЗВО (спеціальність «Фізична культура і спорт»)	46
	Висновки до розділу IV.....	50
	ВИСНОВКИ.....	49
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
	ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Актуальність теми. Система освіти сьогодні переживає велику трансформацію, каталізатором цього стали події останніх років. Стрімкий процес цифровізації нашого життя, включаючи освітній процес, безпосередньо почався у березні 2020 року, з приходом всесвітньої пандемії COVID-19, яка вимагала негайного рішення для навчання дітей на всіх етапах життя, від садочка до закладів вищої освіти. Було прийняте рішення про перехід на дистанційне навчання. Саме тоді онлайн-навчання стало основною формою освітнього процесу. Цей вимушений перехід виявив як потенціал, так і критичні моменти у цифровій готовності закладів освіти та педагогічних працівників. За висновками міжнародних організацій, було виявлено необхідність невідкладної модернізації освітньої інфраструктури та підвищення кваліфікації педагогів [19].

Як і очікувалось актуальність питання цифрової компетентності посилювалось з кожним роком, але максимально відбулося з початком повномасштабної військової агресії (з лютого 2022 року). Війна спричинила необхідність безперервного, безпечного та гнучкого освітнього процесу в умовах надзвичайної ситуації, з частим переходом до повністю дистанційних чи змішаних форматів, бо частина школярів, студентів та навіть вчителів та викладачів, опинилися в ситуаціях, коли можливе було лише дистанційне навчання, тому в цих умовах онлайн-навчання не просто зберегло свою актуальність, а стало найпоширенішим інструментом забезпечення доступу до освіти, а цифрова компетентність викладача перетворилася на життєво важливий фактор стійкості та функціонування системи освіти, зокрема вищої освіти [26].

Тобто в цих надскладних умовах цифрова трансформація перестала бути стратегічним планом, а стала необхідною умовою виживання та стійкості навчального процесу. Сучасний викладач, повинен не тільки вміти користуватись ПК, а мати високий рівень цифрової компетентності, тобто

педагогічну здатність добирати, інтегрувати та створювати цифрові ресурси для забезпечення якісного навчання, незалежно від зовнішніх кризових обставин [22, 24].

Гостро це питання стоїть при підготовці фахівців на факультетах здоров'я, фізичного виховання і спорту. Бо стає необхідним традиційні практичні заняття поєднувати, із цифровими технологіями (мобільними додатками, онлайн-платформами, віртуальними тренажерами, хмарними сервісами) або цілком замінити їх. Все це допомагає відкривати нові можливості для якісної підготовки фахівців. Також допомагає в організації дистанційного та змішаного навчання за допомогою онлайн-платформ. На сьогодні це є критично важливим при обмеженому доступі до спортивних об'єктів під час війни.

Вимушена прискорина цифровізація освітнього процесу, виявила недоліки та прогалини у рівні цифрової компетентності викладачів. Бо ніхто не гадав, що в одну мить знадобиться поглиблене вивчення багатьох цифрових технологій та інструментів. Тому недостатнє володіння сучасними технологіями може не лише обмежувати ефективність процесу навчання, а й погіршувати якість освіти в тих складних умовах, в яких зараз доводиться викладати та навчати студентів. Важливо оцінювати та піднімати рівень цифрової компетентності викладачів. Актуальним є дослідження впливу цифрових технологій на професійну діяльність викладачів закладів вищої освіти для забезпечення конкурентноспроможності на ринку праці, адаптивності та стійкості освітньої системи України за будь-яких умов.

Мета дослідження – провести аналіз стану та тенденцій упровадження цифрових технологій у роботу викладачів, які задіяні в реалізації освітніх програм спеціальності «Фізична культура і спорт», задля підвищення ефективності освітнього процесу у ЗВО.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз літературних джерел з цифрової компетентності викладачів у ЗВО.

2. З'ясувати вплив цифрових технологій на навчальний процес та рівень цифрової компетентності викладачів ЗВО.
3. Здійснити порівняльний аналіз результатів даних українських та європейських ЗВО та визначити проблеми та перспективи впровадження цифрових технологій.

Об'єкт дослідження: освітній процес в ЗВО.

Предмет дослідження: цифрова компетентність викладачів ЗВО.

Методи дослідження: включають в себе: теоретичні методи дослідження, аналіз літературних та спеціальних джерел інформації, соціологічне опитування, методи математичної статистики, а також порівняльний аналіз.

Структура роботи і її обсяг: кваліфікаційна (магістерська) робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, 1 таблиці, 11 рисунків, списку використаних джерел з 41 найменування та додатку. Загальний обсяг магістерської роботи 60 сторінок.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО

1.1. Цифровізація освіти: світові та українські тенденції

Сьогодні застосування цифрових технологій в системі освіти є однією з найважливіших тенденцій розвитку світового освітнього простору. Освіта як стратегічна сфера, зазнає найбільш глибоких трансформацій під впливом цифрових технологій. Використання інформаційно-комунікаційних засобів стає не лише допоміжним, а й базовим елементом організації навчального процесу. У зв'язку з цим цифрова компетентність викладача та готовність освітніх установ до впровадження нових технологій визначають якість освітніх послуг та конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Впровадження ЦТ у систему вищої освіти, що обумовлено стрімким розвитком технологій, вимагає від науково-педагогічних фахівців ефективної і мобільної діяльності. Ефективність впровадження ЦТ в освітню галузь залежить від багатьох факторів, визначити які можна шляхом аналізу досвіду зарубіжжя [8].

Загальні тенденції цифровізації суспільства найяскравіше проявляються в освіті. Цифровізація освіти — це сучасний етап її інформатизації, що передбачає насичення освітнього простору електронними пристроями, ресурсами та системами. Це створює умови для електронної комунікації між усіма учасниками процесу, що фактично об'єднує віртуальне і фізичне середовище, формуючи кіберфізичний освітній простір[7].

Провідні країни світу розглядають цифровізацію як пріоритетну стратегію. Одним із ключових напрямів є впровадження Learning Management Systems (LMS), таких як Moodle, Google Classroom, Blackboard та інші, які стали невід'ємною частиною освітнього середовища. Важлива увага приділяється розвитку цифрових компетентностей викладачів, про що

Європейська рамка цифрової компетентності для освіти. Крім того, у світі активно розвивається STEM/STEAM-освіта, де цифрові інструменти та віртуальна реальність застосовуються для формування критичного мислення та інноваційності. Навчання стає більш персоналізованим завдяки використанню технологій штучного інтелекту та систем аналізу освітніх даних [8].

В Україні цифровізація освіти проходить динамічно, хоча і з певними труднощами, пов'язаними з матеріально-технічною базою, кадровим забезпеченнями і соціально-політичними умовами, але набула стратегічного значення на державному рівні. Законодавство, зокрема Закони «Про освіту» та «Про вищу освіту», визначає цифрову трансформацію як одну з ключових умов модернізації системи. Створено Національну освітню електронну платформу, інтегровану з ЄДЕБО, та впроваджено цифрові сервіси, як-от електронний студентський квиток. У закладах вищої освіти активно використовуються платформи Moodle, Google Classroom та Microsoft Teams. Особливий поштовх до цифровізації дали пандемія COVID-19 та війна, що прискорили масовий перехід на дистанційне навчання. Такі проєкти, як «Всеукраїнська школа онлайн», стали необхідним інструментом для забезпечення безперервності освітнього процесу в складних умовах. Значну увагу також приділяють підвищенню цифрової грамотності громадян та викладачів, що підтримується ініціативами «Цифрограм» та платформами Prometheus і EdEra. Таким чином, українська освіта активно інтегрується у світовий цифровий простір, адаптуючись до сучасних викликів.

Сучасна освіта все частіше використовує штучний інтелект (AI), що стає однією з ключових тенденцій. Завдяки алгоритмам машинного навчання, AI-системи можуть забезпечити адаптивне навчання, що повністю змінює традиційний підхід. Вони аналізують успішність студента, його сильні та слабкі сторони, а потім створюють індивідуальну навчальну траєкторію. Такий персоналізований підхід не лише підвищує ефективність засвоєння матеріалу, але й допомагає запобігти академічній неуспішності. Крім того, AI

може брати на себе рутинні завдання, такі як автоматичне оцінювання, надання миттєвого зворотного зв'язку та рекомендація додаткових ресурсів. Це дозволяє викладачам зосередитись на більш творчих та інтерактивних аспектах навчання.

Інший важливий напрям розвитку освіти — це технології доповненої (AR) та віртуальної (VR) реальності. Вони відкривають нові можливості для вивчення складних процесів і явищ, особливо в медичній, інженерній та спортивній освіті. Наприклад, VR-технології дозволяють створювати віртуальні лабораторії для проведення експериментів без ризику, а також симулятори тренувальних процесів для відпрацювання навичок. У медицині та інженерії за допомогою AR можна візуалізувати тривимірні моделі, наприклад, біомеханічних рухів, що значно покращує розуміння та засвоєння матеріалу. Використання цих технологій робить навчання більш наочним, захопливим та інтерактивним [30].

Цифровізація освіти — це не просто інновація, а нагальна потреба сучасності, що підтверджується як світовими, так і українськими тенденціями. На глобальному рівні освіта активно інтегрує передові технології, зокрема штучний інтелект (AI), що дозволяє створювати персоналізовані траєкторії навчання та автоматизувати оцінювання. В Україні ж цифровізація набула прискореного характеру через зовнішні виклики. Основні зусилля спрямовані на забезпечення доступності освітніх ресурсів для всіх, підтримку безперервного навчання в умовах кризи та підвищення цифрової грамотності викладачів і громадян. Незважаючи на значні труднощі, українська система освіти успішно адаптується до викликів часу, ефективно використовує цифрові інструменти та активно інтегрується у світовий освітній простір.

1.2. Роль викладача у сучасному цифровому освітньому середовищі

Сучасна система вищої освіти переживає глибокі зміни через стрімку цифровізацію суспільства. Ці трансформації впливають не лише на зміст

навчання, а й на роль викладача. Традиційна модель, де педагог був основним джерелом знань, поступово відходить у минуле. Натомість формується нова парадигма: викладач стає, наставником і модератором освітнього процесу, допомагаючи студентам орієнтуватися в різноманітних цифрових ресурсах та технологіях.

У сучасній цифровій екосистемі викладач повинен не просто передавати знання, а й формувати у студентів навички критичного мислення, самостійного пошуку інформації та співпраці. Це вимагає від педагога постійного професійного розвитку, опанування нових цифрових інструментів та методів навчання, таких як змішане та дистанційне навчання, що дозволяють ефективно поєднувати онлайн- і офлайн-формати. Крім того, викладач у цифровому середовищі стає розробником навчального контенту. Він створює інтерактивні презентації, відеолекції, онлайн-тести та інші цифрові ресурси, які роблять процес навчання більш динамічним та доступним. Ця зміна ролі сприяє розвитку інноваційної освіти, що відповідає викликам XXI століття.

Стрімка інформатизація перетворює суспільство на високотехнологічне й цифрове, що відкриває нові можливості для освіти. Впровадження цифрових технологій дає змогу розробляти абсолютно нові методи викладання та навчання. У зв'язку з цим, розвиток цифрової компетентності педагога стає одним із ключових завдань сучасної освіти, адже він безпосередньо пов'язаний із викликами інформаційного суспільства та швидким розвитком технологій.

Педагоги мають іти в ногу з часом, ефективно реагувати на виклики XXI століття та вміти застосовувати новітні цифрові засоби. Вони повинні не лише створювати відповідне освітнє середовище для своїх студентів, але й володіти навичками безпечного поведіння в інтернеті та бути здатними захищати особисту інформацію в цифровому просторі. Таким чином, формування цифрової компетентності є нагальною потребою для кожного освітянина [14].

Цифрова компетентність педагога — це динамічна та комплексна характеристика його особистості й професійних навичок. Це поняття охоплює знання, вміння та досвід використання цифрових технологій. Така компетентність стає необхідною через вимоги цифрового суспільства та розвиток цифрового освітнього простору, який змінює взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. Сучасний освітній простір активно використовує інтернет, цифрові системи для зберігання й аналізу даних, що робить професійну діяльність ефективнішою. Водночас це вимагає від педагога постійного професійного розвитку. Важливо, що цифрова компетентність включає не лише технічні навички, а й соціокультурну складову, що дозволяє ефективно взаємодіяти в цифровому середовищі [14].

Сучасний викладач фізичної культури та спорту працює в умовах стрімкої цифрової трансформації освіти. Традиційні підходи до занять і тренувань тепер доповнюються цифровими інструментами, які допомагають ефективніше керувати навчальним процесом, підвищувати мотивацію студентів та забезпечувати індивідуалізацію підготовки [27].

У сфері фізичної культури та спорту цифровізація додала викладачам нові функції:

- Тренер-аналітик. Викладач використовує спеціалізовані цифрові додатки та програми, як-от Dartfish, Kinovea, My Jump, щоб аналізувати рухові дії, техніку виконання вправ та контролювати фізичну підготовку студентів [32, 36].
- Організатор цифрового навчання. Педагог створює онлайн-курси з теоретичних дисциплін, наприклад, "Теорія і методика фізичного виховання" або "Спортивна метрологія", використовуючи платформи Moodle або Google Classroom.
- Координатор тренувального процесу. За допомогою мобільних додатків і фітнес-трекерів (Polar, Garmin, Strava) викладач відстежує рівень навантаження, частоту серцевих скорочень і швидкість відновлення студентів [16].

- Модератор онлайн-комунікації. Педагог проводить відеозаняття в Zoom чи Google Meet, а також організовує обговорення та спілкування щодо методики тренувань у чатах і на форумах.
- Мотиватор і наставник. Викладач підтримує інтерес студентів до занять, застосовуючи елементи гейміфікації, організовуючи онлайн-челенджі та створюючи віртуальні турнірні таблиці й рейтинги [1, 2, 5]

В умовах цифрової трансформації викладач повинен володіти новими, специфічними компетентностями:

- Цифрова методична компетентність. Це вміння створювати електронні навчальні матеріали, як-от відеоінструкції, інтерактивні завдання та тести з техніки виконання вправ.
- Аналітико-діагностична компетентність. Вона передбачає використання цифрових інструментів для оцінки фізичного стану студентів, наприклад, онлайн-тестів, електронних щоденників тренувань або біомеханічних датчиків.
- Науково-дослідницька компетентність. Ця компетентність полягає в застосуванні програм для обробки статистичних даних (SPSS, Excel, Statistica) для аналізу результатів педагогічних експериментів та досліджень.
- Комунікативна компетентність. Це здатність ефективно взаємодіяти зі студентами через цифрові платформи, соціальні мережі та мобільні додатки.
- Інноваційна компетентність. Вона включає вміння інтегрувати у навчальний процес сучасні технології, зокрема VR/AR, симулятори спортивних ситуацій, а також електронні щоденники харчування та відновлення [11].

Реалізація нової ролі викладача в умовах цифровізації стикається з кількома проблемами:

- Нерівномірний рівень цифрової грамотності. Не всі викладачі спортивних дисциплін володіють однаковими навичками роботи з сучасними технологіями, що знижує ефективність їх застосування.
- Матеріально-технічні обмеження. У багатьох закладах вищої освіти недостатньо сучасного обладнання, сенсорів та програмного забезпечення, необхідних для повноцінного впровадження інновацій [9].
- Ризик формалізації занять. Надмірне використання цифрових ресурсів може призвести до того, що практичний компонент підготовки, який є ключовим у спорті, буде втрачений або зведений до мінімуму.
- Проблеми з академічною доброчесністю. Студенти можуть маніпулювати результатами онлайн-тестів або даними з фітнес-додатків, що ускладнює об'єктивне оцінювання

У сучасному цифровому освітньому середовищі роль викладача зазнає суттєвих трансформацій. Він більше не є єдиним джерелом знань, а виступає наставником і координатором навчального процесу. Для спеціальності «Фізична культура і спорт» це означає поєднання традиційних методів практичної підготовки з інноваційними цифровими технологіями. Викладач виконує функції інформаційного навігатора, дизайнера навчального середовища, аналітика результатів, модератора онлайн-комунікації та мотиватора студентів. Його діяльність спрямована не лише на фізичний розвиток майбутніх фахівців, але й на формування їхньої цифрової грамотності, вміння користуватися інноваційними інструментами у професійній діяльності. Разом із новими можливостями цифровізація створює і виклики: потребу постійного підвищення кваліфікації, технічні обмеження, ризик зниження міжособистісної взаємодії. Попри це, сучасний викладач фізичної культури і спорту залишається ключовою фігурою, що забезпечує інтеграцію цифрових ресурсів у навчально-тренувальний процес і підвищує якість вищої освіти в умовах цифрової трансформації [4].

1.3. Цифрові компетентності викладачів фізичної культури

У сучасному світі цифрові технології стали невід'ємною частиною всіх сфер життя, включаючи освіту і спорт. Це вимагає від викладачів фізичної культури й спорту опанування цифрових компетентностей — уміння ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології для організації навчання, контролю фізичної підготовки та власного професійного зростання.

Цифрові компетентності викладача охоплюють кілька важливих аспектів. Інформаційна компетентність — це вміння шукати, оцінювати й застосовувати достовірну інформацію з інтернету. Викладач може знайти наукові статті про нові методики тренувань або використовувати відеоуроки для демонстрації техніки виконання вправ. Комунікаційна компетентність дозволяє ефективно взаємодіяти зі студентами та колегами через цифрові платформи. За допомогою Zoom, Microsoft Teams чи Google Classroom можна проводити онлайн-уроки, консультації та підтримувати зв'язок зі студентами поза аудиторією. Методична цифрова компетентність — це здатність створювати інтерактивні уроки та використовувати спеціалізовані додатки для тренувань. Такі програми, як Strava, Garmin Connect або MyFitnessPal, допомагають відстежувати фізичну активність, а інструменти на зразок Canva та Powtoon роблять заняття більш наочними. Аналітична компетентність передбачає вміння збирати й аналізувати дані про фізичний стан учнів. Електронні щоденники, наприклад, Classroom Gradebook, дозволяють відстежувати прогрес, а фітнес-трекери допомагають коригувати навантаження. І, нарешті, інноваційна компетентність пов'язана із впровадженням нових технологій. Викладач може використовувати VR-тренажери, інтерактивні симулятори та постійно вдосконалювати свої знання, беручи участь у вебінарах і онлайн-курсах. Таким чином, цифрові компетентності — це ключова складова сучасної професійної підготовки викладача фізичної культури та спорту. Вони не лише підвищують якість

навчання та мотивацію студентів, але й дозволяють ефективно контролювати їхній розвиток, застосовуючи інноваційні методи в педагогічній діяльності. Завдяки цим навичкам навчальний процес стає більш сучасним, зручним і результативним [17].

Згідно з дослідженнями, цифрова компетентність — це здатність людини ефективно використовувати цифрові технології, інструменти та мережі для пошуку, обробки, створення й обміну інформацією, а також для вирішення проблем у різних сферах життя. До ключових аспектів цифрової компетентності належать: інформаційна та медіаграмотність, комунікація, співпраця, створення цифрового контенту, безпека в цифровому середовищі та вирішення технічних проблем.

Отже, цифрова компетентність майбутніх викладачів фізичної культури та спорту — це інтегрована якість особистості, що дозволяє їм опановувати нові знання та навички, а також ефективно використовувати цифрові інструменти у своїй професійній, навчальній та дослідницькій діяльності

Для розвитку цієї компетентності у майбутніх викладачів фізичної культури і спорту важливо врахувати ключові аспекти, які відображено в таблиці 1. При цьому необхідно забезпечити індивідуальний підхід до кожного студента. Для цього потрібно провести початкове тестування, щоб визначити рівень їхніх навичок. Це дозволить перезарахувати курс тим, хто вже володіє необхідними знаннями. Однак, курс має бути обов'язковим, оскільки він є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх фахівців [10].

Таблиця 1.3

Напрямки розвитку цифрової компетентності майбутніх тренерів з виду спорту

Напрямки	Опис
<i>Технологічний</i>	Успішність розвитку цифрової компетентності безпосередньо пов'язана з оволодінням технічними та функціональними знаннями цифрових інструментів всіма учасниками навчального процесу, на рівні достатньому для його забезпечення

<i>Інформаційний</i>	Оволодіння та вдосконалення вмінь з пошуку, структурування, обробки та аналізу навчальної інформації здобувачами вищої освіти
<i>Комунікативний</i>	Розвиток вмінь та культури здійснення комунікації в цифровому середовищі з використанням різних інструментів всіма учасниками освітнього процесу
<i>Безпековий</i>	Надання інформації щодо безпечного використання інноваційних технологій та особливостей безпечної поведінки в цифровому середовищі

Авори Єфременко А., Алексєнко Я., Марченков М., Насонкіна О., Полторацька Г. здійснили спробу змодельовати модель розвитку цифрової компетентності майбутніх викладачів фізичної культури і спорту (рис. 1.3) [10].

Рис. 1.3. Модель розвитку цифрової компетентності майбутніх викладачів фізичної культури і спорту [10]

Визначено, що модель розвитку цифрової компетентності майбутніх викладачів фізичної культури та спорту передбачає реалізацію кількох стратегій. Цей процес вимагає залучення всіх учасників освітнього процесу, включно зі студентами, викладачами та адміністрацією закладу вищої освіти.

Ця стратегія базується на розумінні, що цифрові інструменти можуть не лише доповнювати традиційні методи навчання, а й створювати нову освітню методологію. Наприклад, повноцінна інтеграція віртуальної та доповненої реальності, а також тренажерного обладнання, дозволить мінімізувати участь

викладача, який виступатиме в ролі тьютора. Саме така взаємодія з різними цифровими інструментами визначатиме унікальні навчальні технології майбутнього. Це значно підвищить залученість майбутніх викладачів до цифрового простора, де навчання відбуватиметься через взаємодію з віртуальними й реальними інструментами. Цей підхід також актуальний для онлайн-навчання, яке еволюціонує від простої передачі інформації до повноцінних навчальних програм з використанням різноманітних цифрових інструментів. Таким чином, ця стратегія дозволяє реалізувати процес розвитку цифрової компетентності у співпраці всіх учасників, враховуючи технологічну доступність і забезпечуючи гнучкість навчання.

Розвиток цифрової компетентності майбутніх викладачів фізичної культури і спорту також пов'язаний з активним впровадженням інструментів штучного інтелекту (ШІ) в освітній процес. Висока комунікативна здатність ШІ має значний потенціал для розвитку цифрової компетентності. Використання ШІ для тьюторингу в навчанні є одним з основних напрямів його застосування в освіті. Розширення можливостей кастомізації інструментів ШІ дозволяє розробляти індивідуальні програми розвитку цифрової компетентності. Таким чином, використання ШІ дозволяє підтримувати освітні технології на сучасному рівні, модернізувати навчальний процес та інтегрувати цифрові технології в усі його складові. Опанування інструментів ШІ стає окремим напрямом розвитку цифрової компетентності викладачів.

Ця стратегія, як передумова розвитку цифрової компетентності, безпосередньо пов'язана з необхідністю максимальної інтеграції інновацій у навчальний процес. Саме адміністрація закладу вищої освіти разом з науково-педагогічними працівниками мають створити цифровий освітній простір, який формуватиме цифрову компетентність студентів протягом усього навчання. На відміну від попередніх, ця стратегія передбачає стале планування: від розробки навчальних програм, спрямованих на розвиток цифрової компетентності, до модернізації обладнання та підготовки відповідних

фахівців. Ця стратегія є ключовою, хоча її суть визначається попередніми, оскільки ефективний розвиток цифрової компетентності можливий лише за умови використання науково обґрунтованих та ефективних цифрових інструментів. Отже, створення якісного цифрового освітнього середовища забезпечує цілеспрямований розвиток цифрової компетентності майбутніх викладачів на всіх етапах навчання.

Проведене дослідження [10] дозволило визначити цифрову компетентність майбутніх викладачів фізичної культури і спорту як інтегровану якість особистості, що дає змогу ефективно використовувати цифрові технології в навчанні. Встановлено, що розвиток цієї компетентності можливий через технологізацію та інформатизацію навчання, а також через розвиток комунікативних здібностей та створення безпечного цифрового середовища. Ці напрями допоможуть студентам опанувати цифрові інструменти, вдосконалити навички обробки інформації, розвинути культуру цифрової комунікації та забезпечити власну безпеку в мережі. Запропонована модель розвитку цифрової компетентності включає три ключові аспекти: використання інноваційних навчальних технологій, інтеграцію штучного інтелекту та створення повноцінного цифрового освітнього простору. Важливим елементом цих стратегій є розробка гнучкого, індивідуалізованого та обов'язкового для всіх студентів навчального контенту, який безпосередньо спрямований на розвиток цифрової компетентності. Результати дослідження створюють міцне підґрунтя для подальшого вдосконалення освітніх програм, що є необхідною умовою для підготовки конкурентоспроможних фахівців у сучасному цифровому середовищі [10].

Висновок до розділу I

У першому розділі було проаналізовано, як сучасні гуманітарні науки досліджують слова, їх значення та професійну термінологію. Було встановлено, що вивчення цих аспектів є ключовим для розуміння фахових комунікацій. Збагачення словникового запасу відбувається завдяки

поглибленому аналізу понять і зовнішніх чинників, що впливають на використання термінів у спеціалізованих текстах.

Особлива увага була приділена цифровізації суспільства та освіти. Цей процес є важливим чинником трансформації науково-освітнього простору, оскільки він інтегрує віртуальне і фізичне середовище, створюючи так званий кіберфізичний освітній простір. Це сприяє ефективній комунікації та розвитку професійних компетентностей. Швидкий розвиток науки й технологій вимагає постійного оновлення усталених визначень та появи нової термінології, що особливо актуально в контексті інтернаціоналізації української освіти та науки.

Таким чином, проведений аналіз підтверджує, що сучасні тенденції цифровізації та розширення термінологічного апарату створюють міцну основу для подальших досліджень впливу цифрових технологій на діяльність викладача.

РОЗДІЛ II.

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для досягнення мети були використані такі методи дослідження:

- аналіз даних спеціальної літератури з проблеми дослідження;
- соціологічно-педагогічне опитування (анкетування);
- порівняльний аналіз;
- методи математичної статистики.

2.1.1. Аналіз даних спеціальної літератури з проблеми дослідження

З метою вивчення, систематизації та аналізу даних проаналізовано науково-методичні посібники, наукові журнали, статі, збірники наукових робіт й матеріали, у яких порушуються питання стосовно впливу цифрових технологій у викладацьку діяльність. Загалом було опрацьовано 41 літературне джерело, з них 11 іноземних авторів.

Вивчено питання щодо впливу цифрових технологій на викладачів вищих навчальних закладів. Результати дослідження показали, що сьогодні цифрові технології в значній мірі впливають на навчальний процес загалом, та безпосередньо на викладацьку діяльність у ЗВО. Розвиток діджиталізації (від англ. digitization) є зараз одною з найважливіших складових освітнього процесу. Поступове вдосконалення техніки та вивчення різноманітних програм та застосунків створюють підґрунтя для подальшого занурення у світ цифрових технологій та впровадження їх в освітній процес викладачів спеціальності Фізична культура та спорт. Нині для ефективного проведення занять рекомендується запроваджувати сучасні методи надання інформації та обробки отриманих даних, відпрацювання теоретичних навичок, а також форми організації цілого заняття, або окремих його частин. Дані висновки слугують основою для подальших досліджень.

2.1.2. Емпіричні та математичні методи дослідження

У ході проведення дослідження нами було здійснено спостереження за освітнім процесом на лекціях, практичних та семінарських заняттях до застосування методики використання діджиталізації; проведено анкетування викладачів ЗВО КСУБГ за допомогою Google Forms з метою визначення актуальності застосування цифрових технологій до, під час та після проведення занять. Загальна кількість анкетованих викладачів (респондентів) ФЗФВС становила 11 осіб.

Подальша обробка даних проводилася із застосуванням комп'ютерного аналізу пакета математичних статистичних програм.

2.2. Організація дослідження

Експериментальні дослідження були проведені в закладі вищої освіти Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. В дослідженні взяли участь викладачі факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту.

Дослідження проводилися в III етапи:

I етап (березень – серпень 2025 р.) включав вивчення спеціальної літератури, складання індивідуального плану роботи, написання вступу та першого та другого розділів.

II етап (вересень – жовтень 2025 р.) складання анкети та проведення опитування викладачів.

На III етапі (жовтень – грудень 2025 р.) проаналізовано та узагальнено результати дослідження, сформульовані основні положення і висновки, здійснено оформлення магістерської роботи та проведено підготовку до захисту.

РОЗДІЛ III.

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА РІВЕНЬ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО

3.1. Аналіз рівня сформованості цифрових компетентностей викладачів

Актуальність інтеграції цифрових ресурсів у професійну діяльність викладача фізичної культури зумовлена нагальною необхідністю підвищення якості та ефективності освітнього процесу в умовах глобальної цифровізації суспільства. Впровадження сучасних технологічних інструментів стає ключовим важелем для оптимізації навчання та глибшого засвоєння матеріалу студентами. Проте, широкий спектр доступних цифрових рішень створює певні виклики щодо їх цільового вибору та раціонального використання, оскільки частина цих засобів може вимагати спеціальної підготовки, бути пов'язаною зі значними фінансовими витратами або ж не забезпечувати належного рівня інформативності. Для досягнення оптимальних навчальних результатів пріоритетним є вибіркове та цільове застосування лише тих цифрових ресурсів, які найбільш повно відповідають конкретним дидактичним завданням [3].

У контексті фізичного виховання та спорту цифрові технології набувають особливої цінності, оскільки вони уможливлюють високоточну відеофіксацію та аналіз техніки виконання рухових дій, забезпечують оперативне відстеження та моніторинг фізіологічних показників студентів, а також дозволяють проводити комплексний статистичний аналіз результатів навчальної та тренувальної активності. Системна інтеграція таких інструментів підвищує якість педагогічної діяльності, надаючи їй більшої наукової обґрунтованості та конкретної результативності. Наріжним каменем успішної цифровізації є рівень цифрової компетентності самого викладача, що охоплює не лише технічні навички, але й здатність обирати найбільш

ефективні та релевантні інструменти для вирішення конкретних освітніх завдань. Викладач повинен володіти вмінням критично аналізувати отримані дані, що є основою для постійного вдосконалення навчальних програм і якісного планування освітнього процесу [41].

Зрештою, цифрові технології істотно оптимізують та пришвидшують ці процеси, гарантуючи точність, наочність і можливість оперативного гнучкого коригування навчальної діяльності, що є необхідною передумовою для сучасної, якісної професійної підготовки фахівців у галузі фізичної культури та спорту.

Оцінка рівня цифрової компетентності викладачів вимагає врахування їхньої здатності ідентифікувати, критично оцінювати та добирати цифрові матеріали відповідно до дидактичних цілей і конкретних освітніх потреб здобувачів освіти. Педагог зобов'язаний володіти ефективними пошуковими стратегіями в електронному середовищі, вміти релевантно вибирати ресурси з огляду на змістове наповнення дисципліни, початковий рівень підготовки студентів, особливості навчального процесу та наявні технічні можливості закладу. Високий ступінь цифрової компетентності передбачає критичний аналіз достовірності джерел, встановлення їхньої надійності та відповідності загальноприйнятим академічним стандартам. Принципово важливим є також неухильне дотримання норм академічної доброчесності, а саме: правових, етичних та авторських вимог при використанні сторонніх цифрових матеріалів. Викладачі мають бути здатними оцінювати вплив застосованих ресурсів на досягнення запланованих навчальних результатів, аналізувати їхню ефективність та співвідношення з якістю засвоєння знань студентами [18].

Показником рівня цифрової компетентності викладача також є його готовність створювати, модифікувати та адаптувати електронні освітні матеріали з урахуванням актуальних потреб навчального процесу. Це передбачає розуміння специфіки відкритих ліцензій, дотримання академічної етики та правил використання авторських розробок. Компетентний педагог

уміє трансформувати наявні ресурси, комбінувати різні навчальні матеріали або ж генерувати власні цифрові продукти (як-от мультимедійні презентації, інтерактивні завдання, відеолекції, повноцінні електронні курси). Ключовим моментом є те, що процес розробки повинен узгоджуватися з кінцевою метою навчання, характеристиками дисципліни, педагогічною парадигмою та ступенем підготовленості аудиторії. Яскравим свідченням високої кваліфікації є також участь у спільній (колективній) розробці цифрових ресурсів, їхня публікація на відкритих освітніх платформах і в електронних сховищах для спільного використання в академічному середовищі [39, 40].

Однією з важливих граней цифрової компетентності є вміння організовувати, структурувати та результативно розповсюджувати освітні матеріали серед студентів, колег і наукової спільноти. Викладач повинен орієнтуватися в методах організації спільного доступу до контенту за допомогою хмарних технологій, електронного листування, освітніх платформ або корпоративних мереж. Крім того, критично необхідним є усвідомлення принципів функціонування відкритих освітніх ресурсів, розуміння відмінностей між різними типами ліцензій, а також обмежень та дозволів на повторне використання чи модифікацію контенту. Високий рівень цифрової компетентності демонструється у здатності забезпечити прозорість і доступність навчальних матеріалів, одночасно дотримуючись вимог авторського права та етичних норм.

Не менш значущою складовою цифрової компетентності є здатність забезпечувати захист цифрових освітніх ресурсів, дотримуючись правил конфіденційності, безпеки та авторського права. Педагог мусить мати навички захисту персональних даних студентів, особливо під час зберігання результатів їхнього навчання або електронного контролю знань. Додатково, життєво необхідно забезпечувати коректне цитування та належне посилення на першоджерела при використанні чужого контенту, що сприяє культивуванню принципів академічної доброчесності. Дотримання етичних і правових норм у сфері цифрової безпеки зміцнює довіру до освітнього

середовища, стимулює професійний розвиток викладача і слугує важливим критерієм його цифрової кваліфікації.

У березні 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію розвитку цифрових компетентностей, одночасно схваливши План заходів для її послідовної реалізації. Цей крок став ключовим етапом у формуванні державної стратегії цифровізації як освітньої, так і професійної сфер. Одним із центральних положень Концепції було визначено необхідність розроблення та впровадження загальної рамки цифрової компетентності, а також створення спеціалізованих рамок для провідних професійних груп відповідно до галузей економічної діяльності [23].

Після цього, 30 березня 2021 року, Міністерство цифрової трансформації України презентувало документ, який структурує цифрову компетентність. Ця структура передбачає чотири виміри, шість сфер, тридцять конкретних компетентностей і шість рівнів оволодіння цифровими навичками. Зазначена рамка виконує функцію базового орієнтира для формування цифрової грамотності населення, зокрема для працівників педагогічної сфери.

Сучасні суспільні тренди актуалізують нагальну потребу в усвідомленні значної ролі інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі та вимагають адаптації всієї системи освіти до нових викликів, які створює цифрове середовище. Послідовна інтеграція цифрових технологій у навчальну діяльність сприяє зростанню якості освіти, забезпечує її інклюзивність та відповідність вимогам сучасного інформаційного суспільства.

У рамках національних досліджень, проведених в Україні, було встановлено п'ять наскрізних ключових компетентностей особистості: здатність навчатися впродовж усього життя, здоров'язбережувальна, загальнокультурна (комунікативна), соціально-трудова та інформаційна компетентності. Саме ці компетентності формують основу для успішного розвитку цифрової грамотності та професійної самореалізації особистості в сучасному світі [12].

Виняткова важливість формування та розвитку цифрової компетентності педагогічного персоналу (включно з керівними кадрами та викладачами) та здобувачів освіти системно підкреслюється у вітчизняних нормативно-правових актах України [6, 13, 20, 21], а також у стратегічних та програмних документах міжнародних освітніх і гуманітарних інституцій [33, 34]. Ці документи однозначно визначають цифрову компетентність як один із пріоритетних чинників розвитку сучасної освіти, яка повинна забезпечити конкурентоспроможність фахівців в умовах глобалізованого цифрового простору.

3.2. Використання цифрових технологій у навчальному процесі з фізичної культури

Ми провели опитування на тему: «Застосування цифрових ресурсів у професійній діяльності викладів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту». Викладачі пройшли тестування на платформі Google Forms, в опитуванні взяли участь 11 респондентів, результати відображені на рисунках (рис 3.1-3.10), додаток А.

Опитування полягало в тому, щоб дізнатися якими додатками та платформами користуються педагоги для підготовки до лекцій, практичних та семінарських занять, які онлайн-платформи використовуються для проведення занять, якими засобами комунікації користуються зі студентами, як оцінюють ефективність цифрових ресурсів та які труднощі можуть виникати з ними.

Аналіз відповідей викладачів на питання про цифрові ресурси, які вони використовують під час підготовки до занять (рис 3.1).

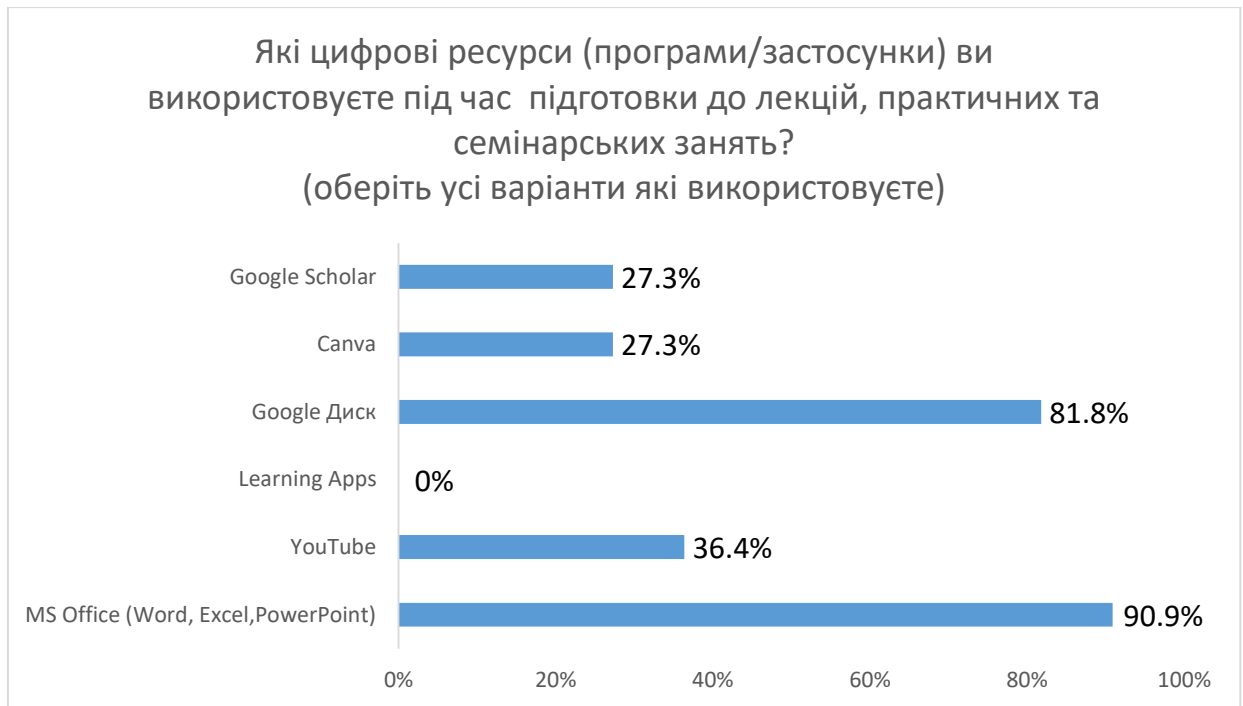

Рисунок 3.1. Відповіді викладачів на питання «Які цифрові ресурси (програми/застосунки) ви використовуєте під час підготовки до лекцій, практичних та семінарських занять?»

Як свідчать отриманні дані, лідером є програми пакету MS Office, на яку вказали 90,9% опитаних викладачів. На другому місці Google Диск, який має 81,8%. Ці дві програми свідчать про те, що викладачі більше віддають перевагу використанню універсальних офісних та хмарних сервісів, які забезпечують зручність у створенні, зберіганні та спільному редагуванні навчальних матеріалів. Такі інструменти дають змогу оперативно готувати презентації, розробляти методичні матеріали, тестові завдання, а також організовувати спільну роботу зі студентами. Менш актуальними, але використовуваними є такі як: YouTube (36,4%), Canva (27,3%), Google Scholar (27,3%). Як виявилось досить популярна програма Learning Apps, викладачами нашого факультету не використовується.

Отримані дані опитування педагогів щодо використання хмарних сервісів (Рис 3.2).

Рисунок 3.2. Відповіді педагогів на питання «Чи використовуєте ви хмарні сервіси для зберігання та/або обмін навчальними матеріалами?»

На даній діаграмі ми бачимо, що більшість опитуваних викладачів користуються хмарними середовищами для зберігання та/або обміном навчальними матеріалами (81,8%). Це свідчить про те, що хмарні технології стали невід'ємною частиною освітнього процесу, оскільки забезпечують зручний доступ до матеріалів у будь-який час і з будь-якого пристрою. Викладачі цінують можливість швидко оновлювати інформацію, обмінюватися файлами зі студентами та колегами, а також спільно працювати над навчальними проєктами. Це значно спрощує комунікацію між учасниками освітнього процесу та підвищує ефективність підготовки до занять.

Отримані дані опитування викладачів ФЗФВС про використання онлайн платформ для проведення занять (рис 3.3).

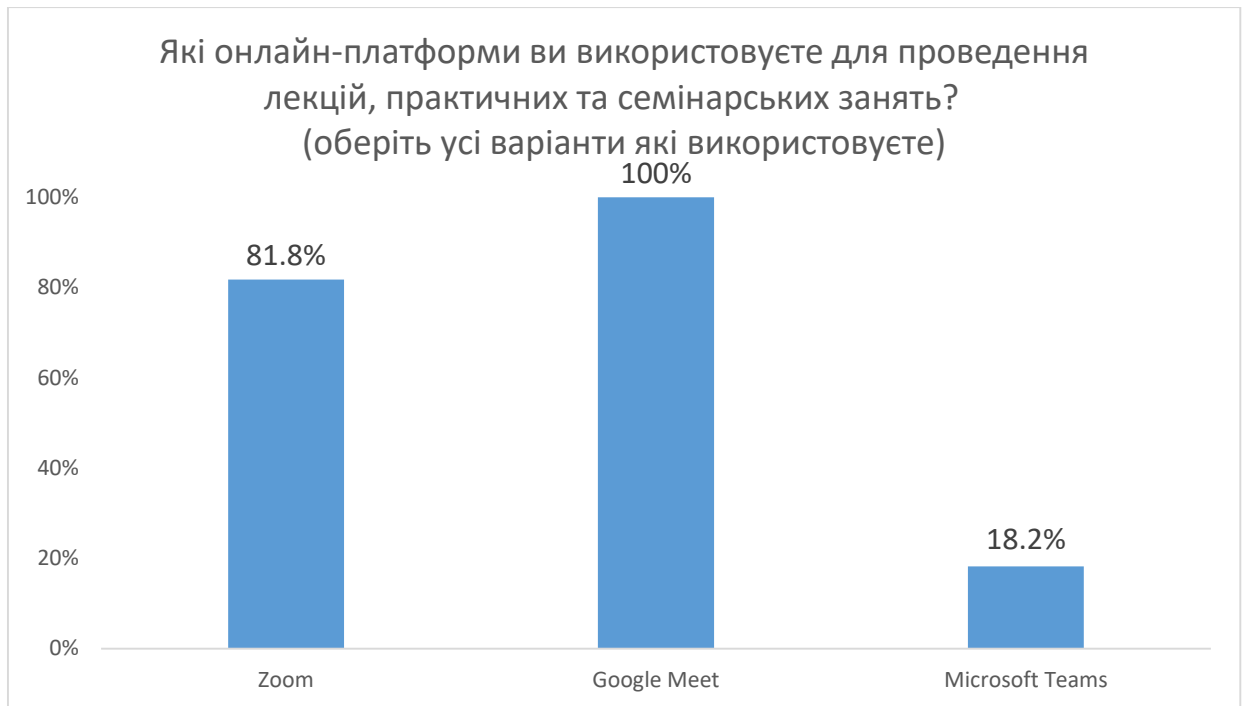

Рисунок 3.3. Відповіді викладачів ФЗФВС на питання: «Які онлайн-платформи ви використовуєте для проведення лекцій, практичних та семінарських занять?»

З рис. 3.3 бачимо що всі респонденти користуються зазначеними онлайн-платформами для проведення своїх очних та дистанційних лекційних, практичних і семінарських занять. Опитувані відповіли що всі з них, тобто 100% використовують для своїх занять Google Meet, 9 з них також зазначили, що паралельно використовують онлайн-платформу Zoom, а двоє – Microsoft Teams, це пояснюється тим що вони мають свою специфіку окремих курсів або технічні переваги. Загалом можна зробити висновок, що Google Meet залишається основним інструментом для організації навчального процесу, бо він є найпростішим та зрозумілим у використанні, тоді як інші платформи відіграють допоміжну роль. Аналіз опитування респондентів показав (рис. 3.4), що більшість з них сьогодні не використовують інтелект-карти (карти-думок) для планування своїх занять.

Рисунок 3.4. Відповіді викладачів на питання «Чи складаєте ви інтелект-карти (карти думок) для планування занять?»

Такий результат опитування свідчить про те, що значний відсоток викладачів уникає формування таких навчальних карт, виходячи з переконання про неефективність витрат часу та мінімальний вплив цього заходу на загальну результативність викладання. Ця тенденція обумовлена, в першу чергу, недостатнім рівнем як теоретичної підготовки, так і практичних навичок у сфері складання подібних навчальних інструментів. Хоча сьогодні більшість іноземних викладачів віддають перевагу інтелект-картам, не дивлячись на сферу свого викладання. Їх використовують у різних галузях знань від медицини до науково-технічних спеціальностей, а також від психології до викладацької діяльності [25, 38]. Тож гадаю, що використання цих карт може бути перспективним та ефективним, також в нашій галузі знань.

Результати опитування викладачів ФЗФВС щодо використання мобільних застосунків для моніторингу фізичної активності студентів (рис. 3.5) показали, що всі опитані респонденти рекомендують на своїх заняттях

студентам використання цифрових інструментів для відстеження та контролю рухової активності.

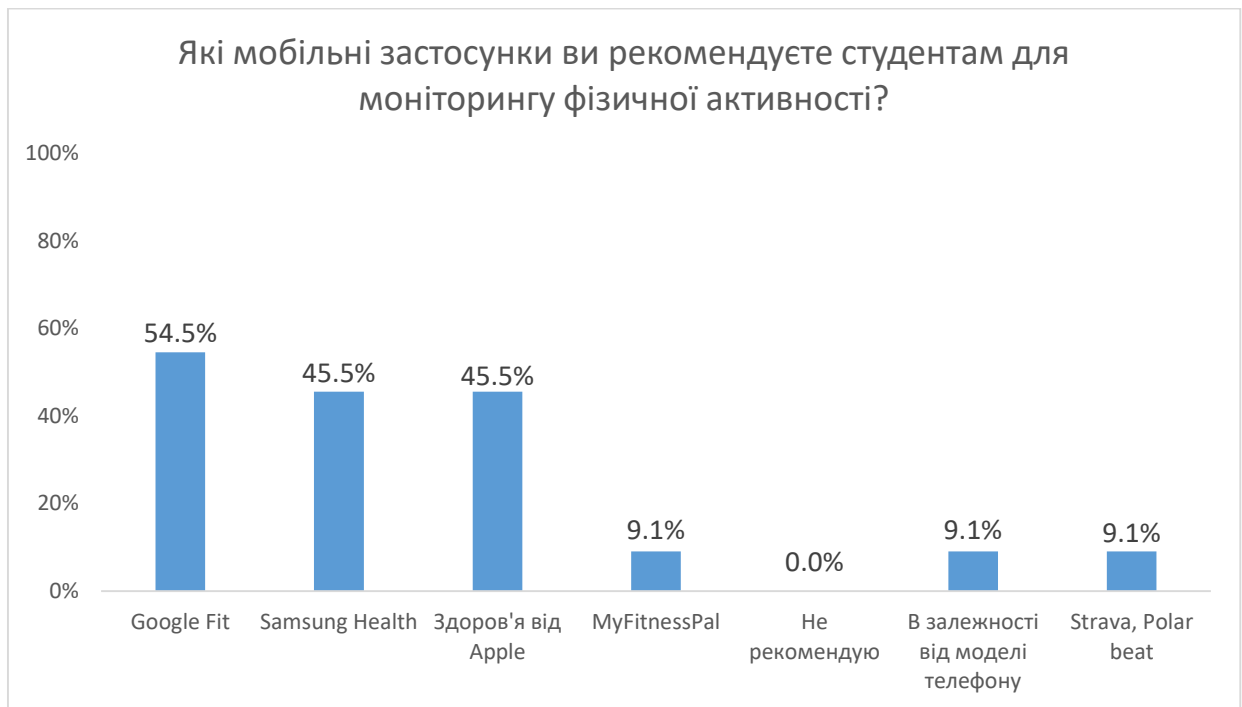

Рисунок 3.5. Відповіді викладачів на питання «Які мобільні застосунки ви рекомендуєте студентам для моніторингу фізичної активності?»

Більшість респондентів рекомендують своїм студентам стандартні та досить відомі мобільні застосунки для моніторингу фізичної активності протягом дня, такі як: Google Fit (54,5%), Samsung Health (45,5%), здоров'я від Apple (45,5%), бо вони є простими, доступними та легкими у використанні. Крім того є думка, що треба використовувати мобільні додатки відповідно до своєї моделі телефону, що відповідно спрощує вибір фітнес-додатку. Також один з викладачів радить студентам використовувати застосунок MyFitnessPal, як альтернативу стандартним програмам.

Додатково запропонованими виявились два застосунки моніторингу фізичної активності: Strava та Polar beat. Ці додатки є не достатньо актуальними серед студентів, але мають гарні рекомендації та достатньо високий рейтинг серед користувачів. Тож гадаю, що це непогана альтернатива для заміни простих та стандартних застосунків.

Не менш актуальним цифровим інструментом для навчання та викладання є відеоконтент та відеоматеріали (рис. 3.6).

Рисунок 3.6. Відповіді викладачів на питання «Чи створюєте/використовуєте ви навчальний відеоконтент та/або відеоматеріали?»

Опитування показало, що сьогодні більшість викладачів (72,7 %) на своїх заняттях використовують відеоматеріали, а деякі з них, ще і самі створюють навчальний відеоконтент (відео, мультимедійні презентації та ін.) для своїх студентів. Це свідчить про активне використання цих цифрових технологій для збагачення навчального процесу. Свій власний контент дозволяє збагатити свій предмет, бути сучасним, а також адаптувати свій предмет під вимоги студентів та сьогодення. Важливо не тільки навчити, але і зацікавити. Частина респондентів (27,3 %) не використовує на свої заняттях відеоматеріали та не створює власний відеоконтент, бо можливо потребує додаткової підтримки або навчання.

Аналіз відповідей респондентів факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту свідчить про активне використання різноманітних засобів комунікації зі студентами (рис. 3.7).

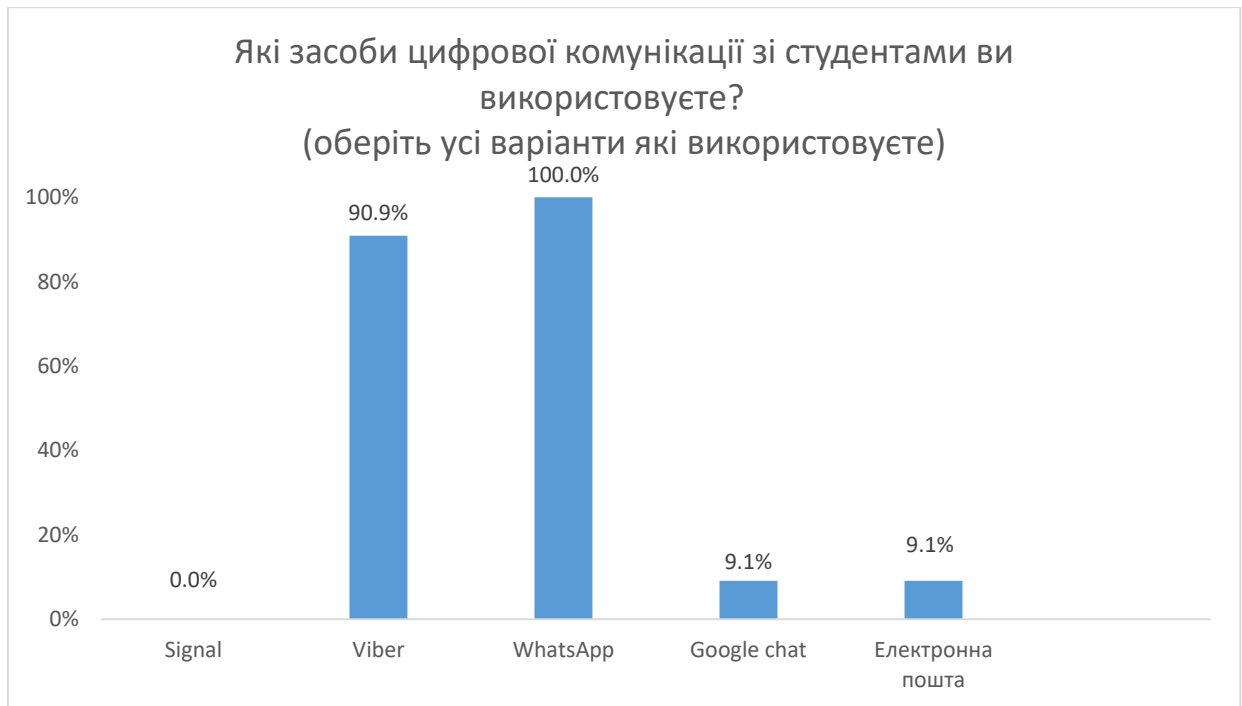

Рисунок 3.7. Відповіді на питання «Які засоби цифрової комунікації зі студентами ви використовуєте?»

Згідно отриманих даних більшість викладачів для свого спілкування зі студентами ФЗФВС використовують найрозповсюджені цифрові застосунки комунікації. В 100 % застосовують WhatsApp, а 90,9 % паралельно з ним залучають для спілкування Viber. Тож бачимо, що найпоширеніше застосовують месенджери, бо вони користуються популярністю і в повсякденному житті та є досить простими у спілкуванні та обміні інформацією. Один із респондентів відповів, що додатково користується електронною поштою, що складає 9,1 %, хоча цей засіб комунікації є невід’ємною частиною навчального процесу серед багатьох викладачів та студентів. Ще одним запропонованим цифровим засобом комунікації є Google Chat (9,1 %). Як виявилось невикористовуваним застосунком для спілкування є Signal, хоча є сьогодні найбільш захищеним месенджером для обміну інформації.

Зважаючи на активне впровадження цифрових технологій, логічним є подальший аналіз того, як ці інструменти застосовуються у сфері контролю

знань. Зокрема, наступне питання стосувалося використання цифрових ресурсів для оцінювання теоретичних та практичних знань студентів (рис. 3.8).

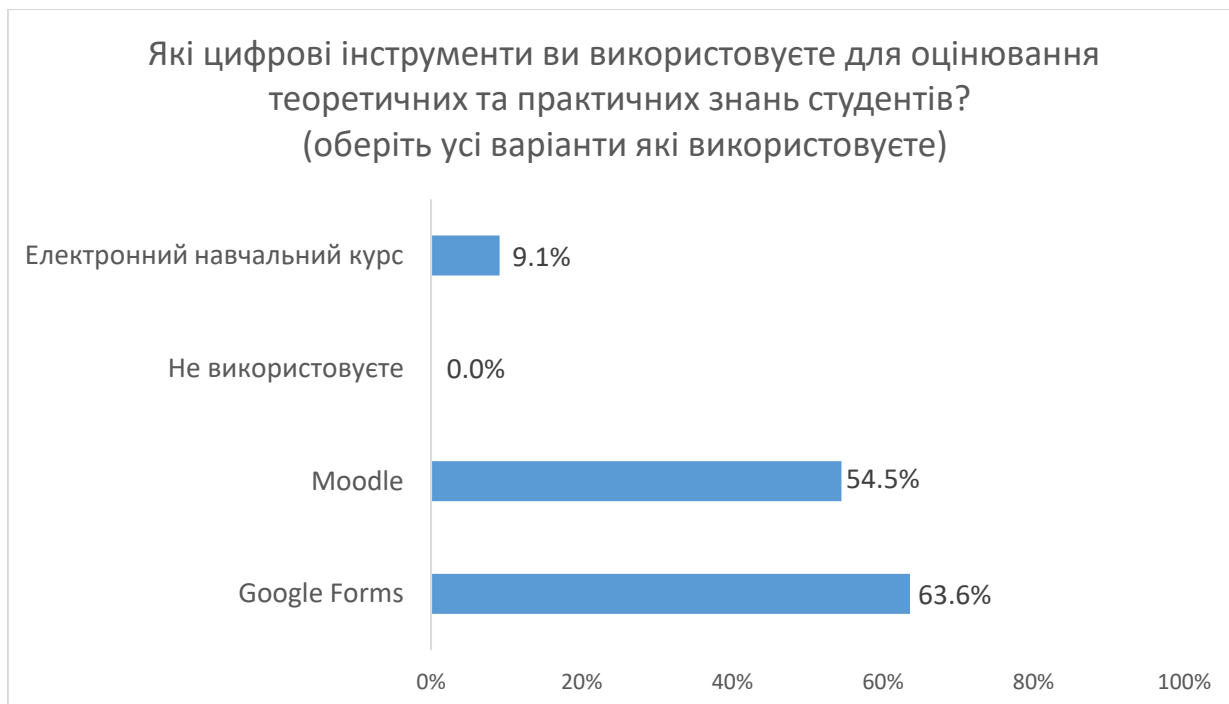

Рисунок 3.8. Відповіді на запитання «Які цифрові інструменти ви використовуєте для оцінювання теоретичних та практичних знань студентів?»

Як ми можемо побачити, то 100 % опитаних респондентів, використовують цифрові інструменти для оцінювання теоретичних та практичних знань. Найбільш популярним інструментом оцінювання є Google Forms (63,6 %), це може бути пов'язано з простотою його використання, доступністю та швидкого функціоналу для створення тестів та опитування. Також паралельно створюються тести на платформі Moodle (54,5 %), це інструмент допомагає для комплексного оцінювання, включаючи інтерактивні тести, завдання та журнали оцінок, що є типовим для формалізованого освітнього процесу. Можемо зробити висновок, що викладачі активно застосовують цифрові інструменти для оцінювання, з явним упором на універсальні та зручні інструменти.

Наступний аналіз сфокусовано на оцінці викладачами ефективності використання цифрових ресурсів у їхній професійній діяльності (рис 3.9).

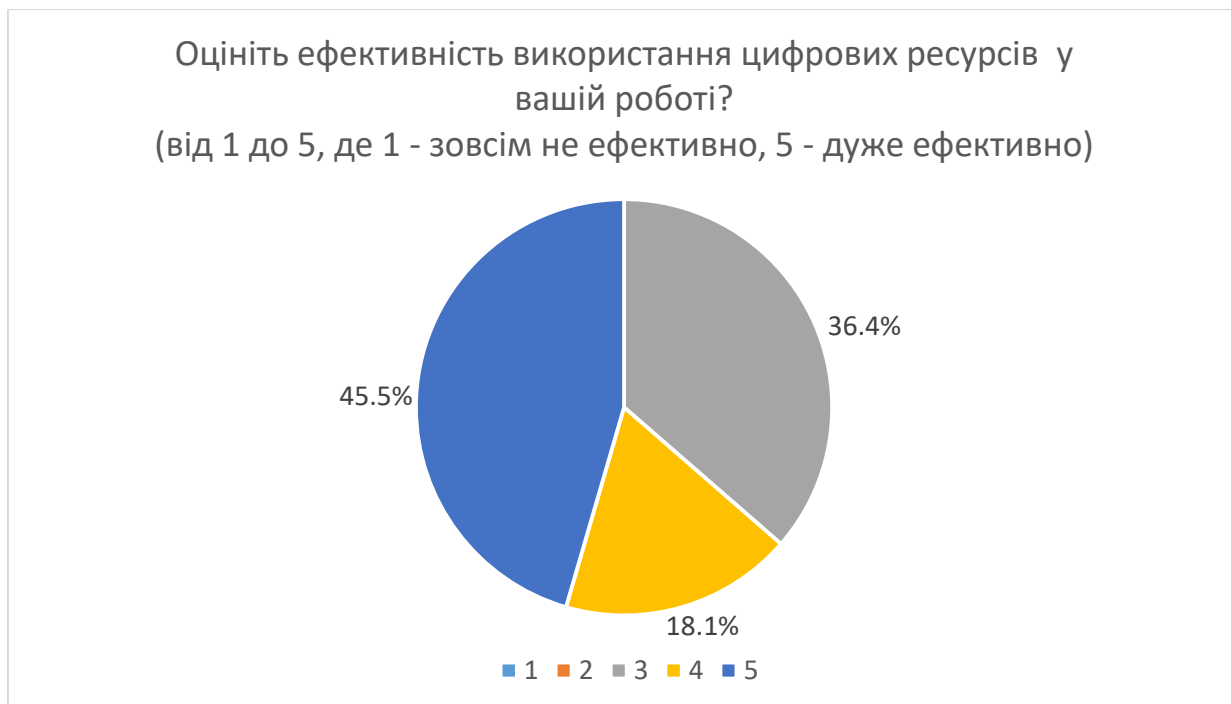

Рисунок 3.9 Відповіді респондентів на питання «Оцініть ефективність використання цифрових ресурсів у вашій роботі? (від 1 до 5, де 1 - зовсім не ефективно, 5 - дуже ефективно)»

Можемо зазначити що майже половина педагогів оцінили використання цифрових ресурсів як дуже ефективно (45,5 %). Це може вказувати, що значна кількість викладачів, освоїли базові та найпопулярніші цифрові інструменти такі як: Google інструменти, Moodle, фото та відео редактори, та платформи відеохостингу. Декілька респондентів (18,1 %) вважають, що використання цифрових ресурсів є дійсно ефективним у навчальному процесі, але потребує доопрацювання у напрямку ефективності використання діджиталізованих інструментів. Значна частка викладачів (36,4 %) обрали оцінку задовільно, тобто відмітку «3». Це зумовлено:

- недостатнім рівнем володіння сучасними цифровими інструментами;
- відсутністю або якістю технічних засобів;
- організаційними питаннями;

- браком часу вивчення інструментів програми;
- низька мотивація студентів до вивчення та опанування новітніх цифрових освітніх ресурсів.

Жоден з опитаних викладачів не оцінив ефективність на відмітки 1 або 2, що відповідає 0 % на рис. 3.9, тому ці оцінки не представлені на цій діаграмі. Це свідчить про загальне прийняття цифрових інструментів та їхню корисність у роботі, спростовуючи думку про їхню повну неефективність чи зайвість у навчальному процесі.

Проведене опитування мало на меті виявити та висвітлити ключові перешкоди та виклики, з якими стикаються респонденти під час інтеграції та використання цифрових інструментів та ресурсів у своїй роботі чи навчанні (рис. 3.10).

Рисунок 3.10. Відповіді викладачів на питання «Які труднощі ви відчуваєте під час використання цифрових ресурсів?»

Ключова та найпоширеніша проблема це брак часу на освоєння цифрових ресурсів (63,6%), це може означати про високе робоче навантаження або недостатній час, для якісного вивчення та інтеграції нових цифрових інструментів. Також значним викликом є низька мотивація студентів до

взаємодії з новітніми цифровими ресурсами, майже половина респондентів стикається з проблемою залучення студентів (45,5 %). Невід'ємною частиною проблем також є недостатній рівень цифрової компетентності (36,4 %), а також відсутність методичних рекомендацій або інструкцій щодо використання цифрових технологій (27,3 %), це свідчить про нестачу чітких посібників, а також недостатність навичок для ефективного використання наявних цифрових засобів. Ще проблема з якою інколи стикаються, це складний або незрозумілий інтерфейс платформи (9,1 %), а також високе навантаження під час переходу на цифрові платформи (9,1 %), але це все окремі фактори, які мають незначну вагу, що може вказувати на те, що процес переходу не є критично важким. Також не можна не підмітити позитивний сигнал, щодо відповіді про відсутність підтримки з боку колег та/або керівництва, дана відповідь склала 0 %, що може свідчити про наявність колегіальної та адміністративної підтримки в колективах, що є важливим ресурсом подолання труднощів.

В кінці опитування потрібно було дати відповідь на відкрите питання «Які цифрові інструменти ви хотіли б опанувати у майбутньому?», яке отримало всього «3» відповіді від респондентів. Перший цифровий інструмент який хотіли б опанувати викладачі це Google Classroom. Ця платформа є досить популярною в закладах середньої освіти, але також може викликати зацікавленість серед викладачів закладів вищої освіти для систематизації навчального процесу та матеріалів, ефективну комунікацію зі студентами, створення, розповсюдження та перевірку завдань. Одним із бажань викладачів ФЗФВС є вивчення на вдосконалення цифрових інструментів та платформ, які будуть інтегровані у зв'язці робота студента – журнал – звітність викладача. Бо спільна робота викладачів та студентів є невід'ємною частиною навчального процесу в ЗВО.

Один із респондентів виказав бажання в майбутньому опанувати цифрову платформу Anatomy Learning [31]. Це новий, сучасний та компактний високодеталізований інтерактивний 3D-додаток, розроблений для

поглибленого вивчення анатомії людини, який ти можеш завжди взяти із собою та користуватись на заняттях, або вивчати потрібний матеріал в будь-якому зручному місці та в будь-який час. Додаток дозволяє обертати анатомічні моделі на будь-який кут, наближати та віддаляти їх, пропонуючи неперевершену просторову візуалізацію, а також має інші навчальні функції, наприклад:

- 3D-вікторини на визначення місцезнаходження;
- детальний опис м'язів;
- режим прозорості та ін.

Цей додаток доступний на різних платформах, включаючи iOS, Android та Web-браузери, є у безкоштовному форматі з базовими функціями, а також існує розширена версія у платному форматі. Вартість доповнення складає близько 20 доларів. Таким чином, інтерес до опанування до цього цифрового інструменту вказує на прагнення респондента інноваційного, візуально насиченого та практично орієнтованого навчання в галузі анатомії.

3.3. Вплив цифрових технологій на професійну діяльність викладача (методична, організаційна, наукова складова)

В сучасному світі цифрові технології є ваговою частиною, іноді невід'ємною, нашого життя. Сьогодні більшість освітнього процесу, зокрема в Україні, побудовано на дистанційному навчанні, тому це спонукає викладачів ЗВО опановувати все нові і нові цифрові інструменти, які в подальшому впливають на професійну діяльність викладача. Вони оптимізують і персоналізують навчальний процес, збагачуючи його новими інструментами та формами роботи. Загалом вплив цифрових технологій можна розділити на декілька складових: методична, організаційна та наукова [15].

Перша вона ж методична складова включає в себе можливість адаптації навчального матеріалу та темпу під індивідуальні потреби та здібності

студентів завдяки навчальним цифровим платформам. Використання інтерактивних методів на своїх заняттях дає можливість підвищувати активність і залученість студентів на лекціях, практичних та семінарських заняттях для спільної роботи. Також сучасні методи навчання за допомогою цифрових інструментів допомагає автоматизувати перевірку завдань, розвиток навичок самооцінювання та рефлексії у студентів. В свою чергу, наприклад, електронний журнал допомагає формувати об'єктивність та прозорість оцінювання.

Наступною складовою впливу цифрових технологій є організаційна, вона допомагає керувати процесом навчання. Більшість викладачів, як ми вже зазначали, віддають перевагу простим та відомим цифровим платформам: Moodle, Google та інші. В яких вони розміщують навчальні матеріали, можуть планувати свої заняття, а також безпосередньо відстежувати прогрес кожного студента, або навіть керувати цілим курсом. Використовувати доступні для оперативної комунікації зі студентами, колегами та адміністрацією застосунки, незалежно від місця свого знаходження. Актуальним сьогодні є електронний документообіг. Для цього зазвичай використовують вже нам відомі цифрові інструменти які спрощують формування звітів, підвищують ефективність та прозорість роботи та т.п.

Ще однією невід'ємною частиною впливу цифрових технологій на навчальний процес є наукова складова, яка в свою чергу розширює можливості для наукових досліджень та професійного розвитку. Сьогодні майже всі мають швидкий доступ до будь-якої інформації, будь-то міжнародні наукові бази даних, електронні бібліотеки або будь-які інші відкриті освітні ресурси. Сучасні цифрові інструменти дають можливість брати участь у міжнародних або інших наукових конференціях в онлайн форматі. Тобто зараз спільна робота із іноземними колегами або студентами які знаходяться за кордоном не є проблемою. Також за допомогою сучасних цифрових технологій всі викладачі мають змогу підвищувати свою кваліфікацію, навчатися, відвідувати вебінари

та тренінги, а це в свою чергу сприяє формуванню та поглибленню цифрової компетентності викладача.

Висновки до розділу III

Системна інтеграція цифрових технологій у професійну діяльність викладачів є критично важливою та актуальною в умовах сучасної освіти, бо є необхідність зробити навчальний процес кращим та ефективнішим, підвищити його якість, а цьому допомагає сучасний цифровий світ, зокрема через високоточний аналіз рухових дій, моніторинг фізіологічних показників та статистичний аналіз результатів. Ключова та головна умова успіху цифрової інтеграції є цифрова компетентність викладачів. Вона охоплює здатність правильно обирати цифрові матеріали, критично їх оцінювати, створювати власні та безпечно ними ділитися, дотримуючись авторського права. Таким чином, ми можемо говорити, що компетентність викладача, важливість якої підкреслена в державних та міжнародних документах, оптимізує та прискорює навчальний процес, забезпечуючи точність і можливість швидкого коригування, що є основою для якісної підготовки сучасних фахівців, зокрема випускників факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту.

В результаті аналізу даних бачимо активну інтеграцію цифрових технологій у різні аспекти сучасної діяльності викладачів вищих навчальних закладів, зокрема викладачів КСУБГ ФЗФВС. Загальна оцінка ефективності ресурсів є достатньо високою. Виявлено, що найбільш популярною та затребуваною цифровою платформою, тобто яка має високий рівень використання є Google та його додатки. Перевага надається їм, бо вони є загальнодоступними та простими. Також затребуваними для підготовки та проведення занять залишаються офісні пакети, такі як MS Office. Повсякденне життя безпосередньо пов'язано із навчальним процесом, тому для оперативної взаємодії із студентами викладачі використовують електронну пошту та

популярні месенджери (WhatsApp, Viber). Це також може свідчити, що для спілкування з колегами та обміну інформацією та даними, викладачі використовують ті ж самі цифрові засоби комунікації. Також однією зі складових навчального процесу є оцінювання знань студентів. Сьогодні ця складова повністю переведена на цифрові інструменти свої оцінки серед яких лідирують універсальні форми (Google Forms) та навчальні платформи (Moodle).

Викладачі закладів вищої освіти демонструють високу оцінку ефективності цифрових ресурсів, активно застосовуючи їх у своїй діяльності. Фахівці не вважають ці інструменти неефективними. Це є важливим показником успішного впровадження та визнання цінності цифрових технологій у педагогіці та навчальному процесі.

Було визначено декілька перешкод у впровадженні цифрових технологій у навчальну діяльність викладачів. Першою і найбільш вагомою є нестача часу на освоєння нових цифрових документів. Це може бути пов'язано із високим рівнем навантаження та нестабільною ситуацією в країні. Також не менш значущими є потреба у підвищенні рівня цифрової компетентності, а також у створенні методичних рекомендацій або інструкцій щодо використання цифрових технологій. Ще невід'ємною частиною є низька мотивація студентів до залученості використання нових цифрових освітніх ресурсів. Важливо зазначити, що є позитивна колегіальність викладачів, вони зазначили що не відчувають браку підтримки з боку колег чи адміністрації, що є сприятливим фактором для подальшого професійного розвитку.

Декілька викладачів висвітлили потребу у подальшому навчанні та опануванні нових цифрових ресурсів. Серед них існує інтерес до опанування нових інструментів, таких як Google Classroom для систематизації та Anatomy Learning (3D-додаток) для візуально насиченого навчання в галузі анатомії.

Цифрові інструменти стали невіддільною частиною роботи викладача, оскільки вони дозволяють оптимізувати та модернізувати кожен етап навчального процесу. Вони трансформують викладання завдяки

персоналізації та автоматизації оцінювання, спрощують адміністративну роботу через ефективне керування матеріалами та комунікацією, а також розширюють наукові горизонти, відкриваючи доступ до глобальних дослідницьких ресурсів. Таким чином, цифрові технології є необхідною умовою для якісного професійного розвитку та ефективності викладача.

РОЗДІЛ IV.

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗВО

4.1. Порівняння отриманих результатів із даними інших досліджень

Мета нашого дослідження полягала в тому, що необхідно було вивчити, проаналізувати та узагальнити вплив цифрових технологій на професійну діяльність викладачів в закладах вищої освіти [(Звіт Європейської Асоціації Університетів (EUA): Digitally Enhanced Learning and Teaching in European Higher Education Institutions (2021) [35, 37, 29] На базі отриманих даних у своєму університеті, я вирішив порівняти отриманні дані з іншими анкетуваннями на дану тему, беручи до уваги, навіть міжнародне анкетування, яке проходила велика кількість університетів в різних країнах світу, в тому ж рахунку Україна та Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

Отримані дані та порівняльний аналіз свідчать про високе прийняття та залучення в освітній процес базових цифрових інструментів. Розповсюдженими є найпростіші платформи, майже у 100 % респонденти, тобто викладачі різних навчальних закладів, зокрема закладів вищої освіти користуються, такими цифровими ресурсами як:

- MS Office;
- Google Диск;
- Zoom;
- Google Meet;
- Viber;
- WhatsApp.

Порівнявши результати різних опитувань, стало зрозуміло, що високий попит на діджиталізацію та використання сучасних цифрових інструментів почався після 2020 року, це може свідчати про загальну цифрову адаптацію

вищої освіти до нових реалій, а також про фундаментальні зміни в педагогічній культурі викладачів ЗВО.

Як і завжди на ряду з позитивними змінами, більшість стикається із так званими негативними моментами цифровізації. Основним і головним можна назвати технічний бар'єр, бо більше половини (60-70 %) викладачів (інколи цей відсоток може змінюватись, якщо брати до уваги українські та іноземні заклади вищої освіти разом та окремо) мають труднощі під час використання цифрових ресурсів. Треба зазначити найрозповсюдженіші труднощі з якими стикаються опитані викладачі:

- брак часу на освоєння нових цифрових ресурсів;
- низька мотивація студентів до взаємодії з цифровими інструментами;
- недостатній рівень цифрової компетенстності.

Незважаючи на те, що технічний бар'єр є головною перешкодою, у моєму дослідженні, при опитуванні викладачів факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту, відсоток респондентів, для яких технічна проблема є основною значно менший (40-50 % проти 60-70 %), в порівнянні з європейським опитуванням та широкому контексті українських та європейських ЗВО [35]. Це може свідчити про залучення адміністрації, особливості підтримки, навчання та подолання труднощів під час використання цифрових ресурсів в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка в порівнянні з загальнонаціональними чи загальноєвропейськими даними, де цей бар'єр є більш поширений.

Результати дослідження діяльності викладачів спеціальності "Фізична культура і спорт" підтверджують загальні тенденції цифровізації в закладах вищої освіти, особливо щодо базових та вивчення нових цифрових технологічних ресурсів. Але і водночас, із цифровізацією, виявлено специфічні виклики для сучасних викладачів, які пов'язані з методичною інтеграцією різноманітних цифрових інструментів у практичні заняття, що вимагає цільової підготовки викладачів ФКіС та інвестицій у спеціалізоване

спортивне обладнання та програмне забезпечення. Більшість викладачів, хотіли би підвищити рівень своєї цифровізації, але як вже зазначалось, потрібно для цього час та гроші.

4.2. Практичне значення виявлених тенденцій для діяльності викладача ЗВО (спеціальність «Фізична культура і спорт»)

Сучасний етап розвитку вищої освіти та спортивної індустрії характеризується глибокою інтеграцією цифрових технологій, що трансформує як методику викладання, так і сам процес підготовки фахівців.

Роздивимося конкретні факти впливу, а також розробку конкретних, науково обґрунтованих рекомендацій, які матимуть безпосереднє практичне значення для всіх суб'єктів освітнього процесу: викладачів, студентів, керівництва кафедр та закладів вищої освіти в цілому. Рекомендації будуть спрямовані на підвищення якості та ефективності освітніх послуг.

Щоб удосконалити навчально-методичну діяльність можна розробити нові або адаптувати існуючі навчальні програми та методики викладання дисциплін із фізичної культури та спорту з ефективним впровадженням цифрових інструментів. Наприклад, в навчання ввести додаток “Anatomy Learning”, який допоможе краще вивчати анатомію та біомеханіку людини.

Також створити якісний навчально-методичний контент. Сюди може входити відео лекцій, практичних або семінарів. Це допоможе кожному студенту ще раз передивитися та прослухати матеріал, для кращого його вивчення. Це допоможе при пропуску заняття або не розуміння теми, пройтися ще раз для вивчення теми.

Для підвищення ефективності освітнього процесу, можна оптимізувати час викладачів за рахунок автоматизації рутинних процесів. Наприклад в нашу систему електронного навчального курсу інтегрувати ІІІ, який допоможе вести журнали, перевіряти тести та робити основний розрахунок загальної оцінки і внесення оцінок в базу. Всі дані були б сформовані без участі

викладачів, що допомогло би за один клік викачати сводну таблицю оцінок. Також студенти могли би задавати питання ІІІ, по електронному курсу або оцінкам, що допомогло би економити час як викладачам так і студентам. Таке нововведення було би важко інтегрувати через вартість та час вивчення, але посприяло більшому вивчені якимось додакових цифрових ресурсів, які насамперед можна було би додатково інтегрувати в електронний навчальний курс.

Ще невід'ємною частиною може бути підвищення кваліфікації викладачів фізичної культури і спорту на розвиток цифрової компетенції (наприклад, використання VR/AR технологій у тренувальному процесі, різні фото та відео редактори, та інші). Під них також треба розробити методичні посібники для викладачів ЗВО щодо найкращих практик інтеграції цифрових технологій у спортивну освіту та тренувальну діяльність.

Також можна зазначити таку тенденцію, як модернізація управління ЗВО. Це може вплинути на управлінські рішення, зокрема обґрунтування потреби в оновленні матеріально-технічної бази (закупівля спеціалізованого цифрового обладнання та ліцензійного програмного забезпечення) для спортивних кафедр та факультетів. Оновлення матеріально-технічної бази спортивних кафедр цифровим обладнанням та програмним забезпеченням необхідне для досягнення трьох основних цілей: підвищення якості освіти, посилення науково-дослідної діяльності та забезпечення конкурентоспроможності випускників.

4.3. Тенденції застосування цифрових технологій викладачами ЗВО (спеціальність «Фізична культура і спорт»)

Впровадження цифрових технологій у галузь фізична культура і спорт в ЗВО стикається з низкою практичних і системних викликів. Проблеми впровадження які можна підмітити це: технічна та інфраструктурна проблема, кадрові та методичні бар'єри, специфіка навчального процесу.

До технічної та інфраструктурної проблеми в основному відносять застарілу матеріально-технічну базу. В наш буремний час життєво необхідним є потреба вприлаштуванні під потреби сьогодення і оновлюватися разом із часом. Треба бути в курсі нових віянь у цифрових технологіях та методичних матеріалах. Проблемою в закладах вищої освіти може бути нестача або відсутність сучасного спеціалізованого обладнання (VR/AR-комплекси, сенсорні платформи, системи відеоаналізу), що в майбутньому може бути джерелом дифіциту знань, навичок і /або здібностей у роботі з програмним та технічним забезпеченням у фахівців фізичної культури і спорту. Управління обліковими записами та доступом є критичною вразливістю у системах даних про фізичний стан студентів/спортсменів. Велика кількість користувачів (викладачі, тренери, адміністрація, студенти) значно збільшує "поверхню атаки". Основні ризики виникають через слабкі паролі, фішингові атаки для викрадення облікових даних, а також неналежне керування правами доступу, яке порушує принцип найменших привілеїв. Це може призвести до несанкціонованого перегляду, зміни або витоку чутливих персональних даних.

Ще однією проблемою впровадження цифрових технологій є кадрові та методичні бар'єри. Складність з якою можуть стикатися сьогодні викладачі є недостатня цифрова компетентність. Частина викладацького складу має низький рівень володіння сучасними цифровими інструментами, що сприяє повільному освоєнню нових програм. Додатковим негативним чинником є відсутність навчально-методичного забезпечення: дефіцит адаптованих програм, підручників та методичних рекомендацій, які б поєднували специфіку фізичного виховання з цифровими технологіями. Ці чинники значно уповільнюють ефективне освоєння та інтеграцію нових інструментів і технологій у навчальний процес.

Іншим суттєвим недоліком виступає впровадження високотехнологічних цифрових ресурсів та інструментів. Висока вартість є однією з головних перешкод для модернізації освітнього та дослідницького середовища в багатьох ЗВО. Це стосується не лише купівлі самого обладнання,

але й супутніх витрат. Створюється прірва між передовими університетами які мають фінансування. Ще не менш негативним аспектом може бути, що студенти можуть вивчати теорію, але не мати практичного досвіду роботи з обладнанням.

Незважаючи на існуючі проблеми, цифрові технології відкривають перспективи впровадження цифрових технологій для трансформації підготовки фахівців. Сюди можна віднести такі пункти: індивідуалізація та об'єктивізація навчання, розширення форматів та змісту освіти, посилення міжнародної співпраці та науки.

Підвищення об'єктивності та якості контролю, може допомогти як викладачам так і студентам для науково-обґрунтованого аналізу.

Використання спеціалізованого програмного забезпечення та сенсорних систем надає можливість на об'єктивне оцінювання:

- рухової активності;
- техніки виконання вправ;
- функціонального стану студентів.

Завдяки цим умовам здійснюється накопичення інформації та даних, які можна згодом проаналізувати та/або опрацювати. З огляду на це, накопичення та подальший аналіз об'єктивної інформації визнано найважливішим аспектом діджиталізації, який безумовно підтримує абсолютна більшість опитаних викладачів. (п.п. 3.2; рис. 3.5).

Після накопичання інформації настає час для її опрацювання. Саме в процесі інформаційного опрацювання відкривається можливість докладного вивчення фізіологічної відповіді організму на фізичні стимули. Це основний елемент для наукового планування тренувань та ефективного запобігання перевтомі. Зазначене надає можливість підготовки майбутніх фахівців, які віртуозно володіють методами роботи з великими масивами даних.

До впровадження цифрових ресурсів, слід обов'язково включити модернізацію форматів. Сюди відносять розширення діапазону навчальних технологій, таких як віртуальна реальність та/або доповнена реальність. Ці

сучасні цифрові інструменти допомагають моделювати різноманітні складні, небезпечні або рідкісні спортивні та екстремальні ситуації у безпечному навчальному середовищі, що є неможливим у традиційній аудиторії чи на полі, або звичайних онлайн-заняттях. Необхідно також акцентувати увагу на формуванні цифрових компетенцій, які допомагають підвищити конкурентноспроможність на сучасному ринку праці. Застосування нових цифрових професійних інструментів, такі як: аналітичні платформи та спеціалізоване програмне забезпечення, допомагають формувати критично важливі цифрові компетенції для різних напрямків у спорті.

Окремої уваги заслуговує впровадження інтеграцій та доступу до глобальних ресурсів (наприклад: Scopus, Web of Science, Coursera, Udemy та ін.) [28]. Використання вищевказаних міжнародних наукових баз допоможе, наприклад:

- посилити наукову комунікацію;
- широкий доступ до знань;
- спрощувати організацію та проведення спільних наукових досліджень;
- обмін досвідом;
- участь у міжнародних онлайн-конференціях з провідними закордонними фахівцями;
- забезпечення електронного доступу до міжнародних наукових баз даних, електронних бібліотек та актуальних публікацій зі спортивної науки.

Все це дозволяє студентам і професорсько-викладацькому складу можливість динамічно поглиблювати свою компетентність та синхронізувати свої знання з передовими міжнародними практиками та тенденціями, якщо вони раніше ще не використовувались в рамках вивчення фізичної культури та спорту.

Висновки до розділу IV

Сучаний етап розвитку вищої освіти підтверджує загальні тенденції цифровізації у закладах вищої освіти та демонструє глибоку інтеграцію цифрових технологій. Показуючи та водночас акцентуючи увагу та те, що виникає необхідність цілеспрямованої підтримки більшості викладачів. Підтримка повина бути спрямована не лише на подолання базового технічного бар'єру, але й на методичну адаптацію. Все це неодмінно вимагає системної трансформації, але не лише методики викладання, але і так само процесу підготовки фахівців зі спеціальності «Фізична культура і спорт». Проведене дослідження дозволило сформулювати низку висновків та узагальнити сучасний стан цифровізації в ЗВО, а також розробити невеликі рекомендації по впровадженню нових інструментів в освітній процес, які мають безпосереднє практичне значення для всіх хто залучений до процесу навчання та підготовки фахівців.

В результаті дослідження, можна зазначити, що впровадження цифрових технологій у галузь фізичної культури і спорту в ЗВО є незворотним процесом. Саме це в подальшому, та навіть вже сьогодні, відкриває значні перспективи для підвищення якості підготовки фахівців, але треба пам'ятати, що цей процес водночас з позитивним впливом на якість освіти та підготовки стикається з низкою перешкод. Основні та найбільш поширені бар'єри, для цифровізації концентруються навколо застарілої матеріально-технічної бази, нестачі найновішого спеціалізованого обладнання, кадрових та методичних проблемах. З якими намагаються боротись щодня викладачі закладів вищої освіти. Але незважаючи на високу вартість високотехнологічних інструментів, потрібно пам'ятати, що цифровізація надає унікальні можливості для об'єктивізації та індивідуалізації навчання, розширення освітніх форматів, а також посилення міжнародної наукової співпраці завдяки доступу до глобальних ресурсів. Тому важливим, для успішної трансформації процесу підготовки фахівців ЗВО, є забезпечення та модернізація інфраструктури, за будь-якої можливості. Також треба не забувати про цільове підвищення

кваліфікації кадрів та забезпечення кібербезпеки чутливих даних, щоб повною мірою реалізувати потенціал цифрових інструментів.

ВИСНОВКИ

Детально вивчаючи та аналізуючи стан упровадження цифрових технологій у роботу викладачів фізичної культури і спорту було встановлено, що діджиталізація вищої освіти є невідворотним процесом і критичною умовою для сьогодення. Вона є достатньо обов'язковою на всіх етапах навчання, на всіх факультетах та спеціальностях, включно зі спеціальністю «Фізична культура і спорт».

Виявлено, що вивчення цифрової компетентності викладачів сьогодні є надзвичайно актуальною темою. Її важливість та необхідність підтверджена навіть на міжнародному та державному рівні, та безпосередньо закріплена у Розпорядженні Кабінету Міністрів України від 30.03.2021 р. № 167-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» [23]. Сьогодні рівень компетентності викладачів значно виріс в порівнянні з початком впровадження цифрових технологій та інструментів в освітній процес, бо допомагає більш точно висвітлювати вимоги на швидко коригувати навчальний процес.

Проведене анкетування респондентів показало активну інтеграцію цифрових технологій у діяльність викладачів ЗВО та дало змогу, оцінити на якому рівні зараз знаходить процес цифровізації серед викладачів ФЗФВС КСУБГ. Встановлено, що популярними та затребуваними цифровими інструментами, для підготовки та проведення занять є загальнодоступні та прості в своєму використанні платформи (Google, MS Office, Moodle), додатки (WhatsApp, Viber) та ін. Викладачі зазначають високу оцінку ефективності цих ресурсів і не вважають їх неефективними, що свідчить про успішне впровадження. На ряду з позитивними відгуками та впровадженням, встановлено, що для повної, або максимальної цифровізації є ряд факторів, які

заважають та/або уповільнюють цей процес. Нестача часу на вдосконалення своїх знань та опанування нових (додаткових) цифрових інструментів, недостатня кількість методичних рекомендацій та інструкцій, сьогоdnішній рівень цифрової компетентності викладачів, а також як і не хотілось би зазначати, але низька мотивація студентів до залучення нових цифрових освітніх ресурсів накладають відбиток на негатив у впровадженні цифрових технологій. Але важливо, що сучасні викладачі, а особливо викладачі ФЗФВС не відчують браку підтримки своїх колег та адміністрації університету, а це є позитивним фактором для подальшого розвитку та опанування нових цифрових інструментів та ресурсів. Висловлено зацікавленість та потреба у подальшому навчанні для професійного розвитку. Популярними для цього стали Google Classroom (з метою систематизації матеріалів) та Anatomy Learning (як 3D-додаток для візуалізації та підвищення насиченості навчання).

Порівняльний аналіз результатів даних українських та європейських ЗВО показав, що сучасний рівень цифровізації впроваджений у навчальний процес близько на половину, тобто на 50 %. Загальний європейський рівень трохи нижчий за наш, бо значну роль відіграли надскладні умови в Україні.

Встановлено, що процес цифровізації стикається з деякими проблемами на своєму шляху. Основною та досить значущою є нестача високотехнологічного, сучасного обладнання та застаріла матеріально-технічна база. та визначити проблеми та перспективи впровадження цифрових технологій. Вирішення цієї проблеми (оновлення цифрових інструментів та придбання спеціалізованого програмного забезпечення) повино бути пріоритетним для ЗВО. Не менш значущою стала проблема нестачі методичного матеріалу, для цільового підвищення кваліфікації викладачів. Тому необхідне використання міжнародних платформ для інтеграції навчання та адаптації освітнього процесу під сьогоdnення, а також використання цифрових інструментів для індивідуалізації навчального процесу. А також в край важливим залишається забезпечення кібербезпеки чутливих даних викладачів, студентів та наукових матеріалів.

Тож ми можемо зазначити, що шлях до успішної цифрової трансформації та впровадження повної діджиталізації лежить через комплексний підхід, що поєднує в собі декілька складових, а саме інвестиції в інфраструктуру з підвищенням кваліфікації кадрів та методичну підтримку, що загалом стає умовою для якісного та швидкого професійного розвитку та ефективності викладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов О. М. Цифровізація освіти в Україні та світі: сучасний досвід і перспективи : монографія. Житомир, 2024. 21 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/39737/1/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE_1_%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB.pdf
2. Боднар С. Б. Цифрові технології в системі фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури // *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. : Педагогіка, соціальна робота*. 2023. Вип. 1 (52). С. 13–18. URL: <https://enpuir.udu.edu.ua/entities/publication/213dc669-0bdf-453c-bdc7-517e042d4960>
3. Грищенко М. М., Камбалова Я. В., Михалюк А. В. Використання мобільних навчальних застосунків під час фізичної культури // *Інноваційні педагогічні технології у розвитку творчої особистості : зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 2023)*. Полтава, 2023. С. 78–80. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49891/1/M_Hryshchenko_Ia_Kambalova_A_Mykhaliuk_IPIRVTSE_PANZ_11.pdf
4. Гуменний О. Д. Теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців із фізичної культури в умовах цифровізації : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2023. 40 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744567/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9.pdf>
5. Дмитрашук С. С. Гейміфікація як інноваційний метод навчання фізичної культури в контексті Нової української школи. *Освіта та Педагогіка* : освітній портал, 24 жовт. 2023 р. URL: <https://op.ua/pedclass/naukova-stattya/geymifikaciya-yak-innovaciyniy-metod-navchannya-fizichnoyi-kulturi-v-konteksti-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>

6. Дмитренко Т. В. РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ. *На Урок* : освітній пр., 2019.
URL:
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728454/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%83-06.10.21-%D0%B4%D0%BE-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%83.pdf#page=47>
7. Звітна науково-практична конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України (2023) : зб. тез доп. Київ : Ін-т цифровізації освіти, 2023. 55 с. URL:
https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735054/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97%202023%20%D0%BC%D0%BE%D1%94%208_11.pdf.
8. Касярум О. Г. Переваги та ризики впровадження штучного інтелекту у вищій освіті // *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини*. 2024. № 1. С. 73–80. URL:
http://library.udpu.edu.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2024/1/8.pdf
9. Кашуба М. О. Дослідження рівня сформованості цифрової компетентності тренерів з виду спорту // *Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Сер. : Пед. науки*. 2013. Вип. 113. С. 98–101.
10. Єфременко А., Алексєнко Я., Марченков М., Насонкіна О., Полторацька Г. Цифрова компетентність тренерів з виду спорту (Слаги) – шляхи розвитку. 2024. 4 с. URL:
https://www.researchgate.net/publication/388467342_CIFROVA_KOMPETENTNIST_TRENERIV_Z_VIDU_SPORTU_SLAGI_ROZVITKU
11. Кашуба М. О., Мурадова С. А. Досвід використання цифрових технологій для розвитку спеціальної фізичної підготовленості спортсменів у східних єдиноборствах // *Теорія та методика фізичного виховання і спорту*

- (*Спортивні ігри*). 2024. № 1. С. 60–66. DOI: \$10.32652/tmfvs.2024.1.60-66\$. URL: https://journals.uran.ua/sports_games/article/view/321252
12. Компетенція [Електронний ресурс]. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F>
13. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. Київ : МОН України, 2017. 18 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti-suchasna-profesijna-profesijno-tehnicna-osvita-na-period-do-2027-roku-i120619>.
14. Костюк О. Цифрова компетентність викладача як елемент цифровізації освітнього процесу. *Журнал «Фахова передвища освіта»*. 29 квіт. 2025 р. URL: <https://osvita-fp.com.ua/2025/04/29/tsyfrova-kompetentnist-vykladacha-iak-element-tsyfrovizatsii-osvitnoho-protsesu/>
15. Куриляк В. О. Психолого-педагогічні особливості формування цифрової компетентності вчителів фізичної культури // *Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Сер. : Пед. науки*. 2013. Вип. 113. С. 131–134. DOI: \$10.5281/zenodo.3582049\$. URL: https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/788?utm_source
16. Кушнір В. А. Використання функціоналу сучасних гаджетів під час фізкультурної діяльності. *На Урок : освітній пр.*, 26 лист. 2022 р. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-funkcionalu-suchasnih-gadzhativ-pid-chas-fizkulturno-diyalnosti-357851.html>
17. Миронюк О. Цифровізація як імператив розвитку освіти. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 38, ч. 1. С. 222–226. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/58_2022/part_1/45.pdf.
18. Морзе Н. В., Смирнова І. О. Цифрова компетентність як важливий компонент підготовки сучасного вчителя // *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед.*

- ун-ту ім. П. Тичини. 2018. С. 138–147. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>
19. Патрінос, Г., Грешем, Д., Доннеллі, Р. Вплив COVID-19 на освіту — рекомендації та можливості для України. *Світовий банк*. 2 квіт. 2021 р. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/opinion/2021/04/02/the-impact-of-covid-19-on-education-recommendations-and-opportunities-for-ukraine>
 20. Про вищу освіту : Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
 21. Про освіту : Закон України від 23 берез. 1998 р. № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВРУ)*. 1998. № 25. Ст. 139. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
 22. Рамка цифрової компетентності для педагогічних працівників. Київ : Мінцифри ; МОН України, 2021. 36 с. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf
 23. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.03.2021 р. №167-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
 24. Самко В. О. Цифровізація освіти: виклики, можливості, ризики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13. С. 33–43. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/3_Samko_213_2021_33_43.pdf.
 25. Свириденко С. С., Григор'єва О. М. Different applications of concept maps in Higher Education (Різні застосування карт знань у вищій освіті). *Наук. час. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2014. № 15 (2). С. 132–136. URL: https://www.researchgate.net/publication/270949123_Different_applications_of_concept_maps_in_Higher_Education

26. Тищенко К. В. Вплив COVID-19 і широкомасштабного вторгнення на сферу освіти. *НАКІПЛО.ОСВІТА*. 24 лист. 2023 р. URL: <https://osvita.nakypilo.ua/vplyv-covid-19-i-shyrokomasshtabnogo-vtorgnennya-na-sferu-osvity/>
27. Формування цифрової грамотності фахівців фізичної культури : освітня програма підвищення кваліфікації. Розробник Сороколіт Н. С. Львів : КЗ ЛОР ЛОППЮ, 2024. 23 с. URL: <https://loippo.lviv.ua/wp-content/uploads/2024/10/232-%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%84%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B2%D1%86%D1%96%D0%B2-%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.pdf>
28. Цифрові платформи у вищій освіті [Електронний ресурс]. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki/tsifrovi-platformi-u-vishchiy-osviti>
29. Чупіс А. В. Переваги використання цифрових технологій в умовах сучасного освітнього середовища // *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 59, т. 2. С. 263–266. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/59/50.pdf>
30. Що таке AR, VR, MR та XR [Електронний ресурс]. *Блог Імена.ua*. 22 черв. 2021 р. URL: <https://www.imena.ua/blog/what-is-ar-vr-mr-xr>
31. Anatomy Learning [Електронний ресурс]. URL: <https://anatomylearning.com/>

- 32.Dartfish [Електронний ресурс] : прогн. забезп. для відеоаналізу в спорті.
URL: <https://www.dartfish.com/>
- 33.DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens, 2016. URL :
<https://cutt.ly/shpv87s>
- 34.DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Luxembourg :
Publications Office of the European Union, 2016. (Серія: JRC Science for
Policy Report). URL:
<https://drive.google.com/file/d/0B0TlX1G3mywqXzNWMVdKX0lTSkU/>
- 35.Digital transformation in higher education: a European approach / Michael
Steeves, Hanne Smidt, Tine Delva та ін. Brussels : European University
Association (EUA), 2021. 55 p. URL:
<https://eua.eu/downloads/publications/digi-he%20survey%20report.pdf>
- 36.Kinovea [Електронний ресурс] : прогн. забезп. для відеоаналізу. URL:
<https://www.kinovea.org/>
- 37.L'impatto del COVID-19 sugli Atenei italiani [Опитування]. Rome :
Fondazione CRUI, 2020. 5 p. URL: https://www.fondazionecru.it/wp-content/uploads/2020/05/Survey_03-04-2020_.pdf
- 38.Relationship of Emotional Intelligence with Academic Achievement among
Pakistani Adolescents / Jamil F., Haneef S., Fatima H. та ін. // *Journal of
Pakistan Psychiatric Society*. 2015. Vol. 12, Issue 1. P. 23–26. URL:
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4453086/>
- 39.Teachers' TPACK development in digital transformation of education: a
systematic review of the research progress and trends (2009–2021) / Chang M.,
Zhu X., Li Z. та ін. // *Education and Information Technologies*. 2023. DOI:
\$10.1007/s10639-022-11321-z\$. URL:
https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-022-11321-z?utm_source
- 40.The Digital Competence of Teachers: A Systematic Literature Review / S. B. O.
M. da Costa, J. P. da Silva, A. M. do Nascimento та ін. // *Education Sciences*.
2024. Vol. 14, Issue 5, Article 507. DOI: \$10.3390/educsci14050507\$. URL:
https://www.mdpi.com/2227-7102/14/5/507?utm_source

41. The Impact of COVID-19 on Education: Challenges, Digital Transformation, and Future Prospects / Dusan Randjelovic, Dragan Randelović, Milan Milosevic та ін. [Електронний ресурс]. 16 лип. 2024 р. arXiv:2407.11366. URL: https://arxiv.org/abs/2407.11366?utm_source

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для викладачів КСУБГ факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту* Застосування цифрових ресурсів у професійній діяльності

1. Які цифрові ресурси (програми/застосунки) ви використовуєте під час підготовки до лекцій, практичних та семінарських занять? (оберіть усі варіанти які використовуєте)
 - 1- MS Office (Word, Excel, PowerPoint)
 - 2- YouTube
 - 3- Learning Apps
 - 4- Google Диск
 - 5- Canva
 - 6- Google Scholar
 - 7- Інше
2. Чи використовуєте ви хмарні сервіси для зберігання та/або обмін навчальними матеріалами?
 - 1- Так
 - 2- Ні
3. Які онлайн-платформи ви використовуєте для проведення лекцій, практичних та семінарських занять? (оберіть усі варіанти які використовуєте)
 - 1- Zoom
 - 2- Google Meet
 - 3- Microsoft Teams
 - 4- Інше
4. Чи складаєте ви інтелект-карти (карти думок) для планування занять?
 - 1- Так
 - 2- Ні
5. Які мобільні застосунки ви рекомендуєте студентам для моніторингу фізичної активності?
 - 1- Google Fit
 - 2- Samsung Health
 - 3- Здоров'я від Apple
 - 4- MyFitnessPal
 - 5- Не рекомендую
 - 6- Інше
6. Чи створюєте/використовуєте ви навчальний відеоконтент та/або відеоматеріали?
 - 1- Так
 - 2- Ні

7. Які засоби цифрової комунікації зі студентами ви використовуєте?
(оберіть усі варіанти які використовуєте)
- 1- Telegram
 - 2- Signal
 - 3- Viber
 - 4- WhatsApp
 - 5- Інше
8. Які цифрові інструменти ви використовуєте для оцінювання теоретичних та практичних знань студентів? (оберіть усі варіанти які використовуєте)
- 1- Google Forms
 - 2- Moodle
 - 3- Не використовуєте
 - 4- Інше
9. Оцініть ефективність використання цифрових ресурсів у вашій роботі?
(від 1 до 5, де 1 - зовсім не ефективно, 5 - дуже ефективно)
- 1- 1
 - 2- 2
 - 3- 3
 - 4- 4
 - 5- 5
10. Які труднощі ви відчуваєте під час використання цифрових ресурсів?
(оберіть усі варіанти, які ви вважаєте доцільними)
- 1- Недостатній рівень цифрової компетентності
 - 2- Брак часу на освоєння нових цифрових документів
 - 3- Відсутність методичних рекомендацій або інструкцій щодо використання цифрових технологій
 - 4- Низька мотивація студентів до взаємодії з цифровими інструментами
 - 5- Складний або не зрозумілий інтерфейс платформ
 - 6- Високе навантаження під час переходу на цифрові платформи
 - 7- Відсутність підтримки з боку колег та/або керівництва
 - 8- Інше
11. Які цифрові інструменти ви хотіли б опанувати у майбутньому?
(відкрите питання)

*Анкетування проводилося на платформі Google Forms